

hmeljar

Celje - skladišče
D-Per

70/1983

1119830250,6

COBISS

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

GLASILO DELAVCEV SOZD »HMEZAD« ŽALEC – LETO XXXVII. – JUNIJ 1983 – ŠTEVILKA 6

PRVI LETOŠNJI PERIODIČNI OBRAČUN JE ZA NAMI

Prvo trimesečje je minilo. Krepko smo že zakoračili v drugega. Pa vendar je prav, da pregledamo, kako smo poslovali, čeprav analiziranje poslovanja za prve tri mesece zaradi velikega deleža primarne kmetijske proizvodnje in njenega sezonskega značaja, ne moremo podati vseh bistvenih razmerij za SOZD kot celoto.

Če primerjamo klasično in največkrat uporabljene kazalce uspešnosti: ekonomičnost, rentabilnost in produktivnost z enakim obdobjem preteklega leta, smo lahko za SOZD kot celoto zadovoljni.

Ekonomičnost je porasla od 1,15 na 1,18, torej za 2,6 %, rentabilnost je porasla od 6,3 na 7,2, produktivnost – izražena kot dohodek na zaposlenega – je porasla za 65 %, zaposlenost je porasla samo za 1,6 %.

Žal ima vsaka medalja dve plati. Skupni znesek izgub je porasel za 2,7 krat.

Proizvedli, predelali oziroma prodali smo naslednje količine proizvodov (navajamo samo nekatere najpomembnejše):

mleko	6.766 tisoč litrov
govedo – živa teža	1.389 ton
prašiči – živa teža	164 ton
piščanci – živa teža	3.041 ton
konzumna jajca	11.535 tisoč kom.
valilna jajca	8.669 tisoč kom.
dan stari piščanci	3.392 tisoč kom.
vzreja kokoši	160 tisoč kom.
krmila	7.584 ton
odkup živine za zakol	1.635 ton
zakol perutnine	2.804 ton
prodaja konzumnega in pasteriziranega mleka	7.127 tisoč litrov
obroki v gostinstvu	514 tisoč
plastične cevi	1.220 ton

UVOD

Leto 1983 pričenjamo še z eno novo članico – DO Jata Zalog. DO Jata ima v svojem sestavu dve TOZD, in sicer TOZD Reja in TOZD Meso ter DSSS. Združitev je razumljiva posledica dolgoletnega in uspešnega sodelovanja na področju perutninarske proizvodnje in finalizacije te proizvodnje.

Analiziranje poslovanja za prve tri mesece ne daje kakih pomembnih rezultatov za SOZD kot celoto zaradi velikega deleža primarne kmetijske proizvodnje. Realnejši rezultati so vidni ob naslednjih trimesečjih. V DO, katerih predmet

poslovanja ni kmetijska proizvodnja pa je delno že mogoče zaključevati, kako se izvajajo planirane naloge in dosegajo planirani cilji.

Količinski obseg proizvodnje in storitev.

Številčni prikaz je podan v priloženi tabeli. Podatki kažejo, da planskih ciljev v primarni kmetijski proizvodnji ne dosegamo, tudi primerjava z istim obdobjem preteklega leta v tej dejavnosti ni dosežena. Izjema je le perutninarstvo. Seveda se to odraža tudi v predelavi mleka in mesa.

Nekaj značilnosti posameznih vrst proizvodnje in dejavnosti podajamo v nadaljevanju.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Razširjen kolegij direktorjev SOZD Hmezad.

6 LET NAŠE ZELENE BLAGOVNICE

Za to kratko a vendar zelo uspešno obdobje razvoja naše blagovnice je značilna vsebinska in prostorska rast, razširitev ponudbe in kar je najpomembnejše širitev kroga kupcev in poslovnih sodelavcev. Tako je zelena Blagovnica, kot jo najraje imenujejo občani, postala pomemben agrotehnični trgovski center v širšem prostoru Savinjske doline. To potrjuje tudi 250.000 kupcev v preteklem letu.

Mirno lahko rečemo, da nihče ni pričakoval takšnega odziva kupcev, kar je Blagovnico vzpodbujalo k hitremu razvoju z razširitvijo prodajnih prostorov, širitvi programa in kupcu najbolj primerni ponudbi. Prav v trgovini so rezultati v veliki meri odvisni od ljudi, njihove pripravljenosti zadovoljiti kupca, zato so kadrovske politike namenjali veliko pozornost. Vseskozi so pri zaposlovanju bili zelo racionalni. Nenehna rast fizičnega obsega prometa, s tem pa povečanje skupnega prihodka in ostanka dohodka, dohodka na zaposlenega, nazadnje tudi osebnih dohodkov zaposlenih danes uvršča delavce Blagovnice v sam vrh te dejavnosti v občini. Zato lahko izrečemo celotnemu kolektivu TOZD Malorprodaja iskrene čestitke ob jubileju, še posebno pa za dosežene rezultate. Po šetih letih uspešnega razvoja je zaključena tretja faza. Tako se je Blagovnica razvila iz specializirane trgovine za kmetijsko mehanizacijo v sodobno agrotehnično trgovino. V novo urejenih prostorih so kupcem ponudili agrokemijska sredstva za zaščito rastlin v kmetijstvu, semena in krmila. Predvsem je blago v novih prostorih razporejeno pregledno, tako, da kupci lahko sami izbirajo kar potrebujejo.

Ob jubileju, ki so ga delavci Blagovnice proslavili delovno, želimo še veliko delovnih uspehov.

HMEZAD NOTRANJA TRGOVINA ŽALEC

TOZD VELEPRODAJA, TOZD MALOPRODAJA, TOZD TRANSPORT

SE PRIPOROČA

MLEKO

Skupne količine ostajajo dejansko na enaki ravni kot v preteklem letu in dosejajo petino celotnega plana. Kmetijstvo Žalec je proizvedlo 2 % več kot v lanskem prvem trimesečju. Kmetijski kombinat Šmarje ima skoraj 4 % več, kljub temu pa je letni plan dosežen le z 18 %. KZ Savinjska dolina je zbrala 12 tisoč litrov več kot v preteklem 1. kvartalu. Odstopanje navzdol tako v primerjavi s planom kot v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta izkazujejo Kmetijstvo Ilirska Bistrica, KZ Slov. Bistrica in KZ Drava Radlje.

GOVEDO

Skupna proizvodnja goveda je za 3 % manjša kot v preteklem prvem trimesečju, letni plan pa je dosežen s 23 %.

Dobri dve tretjini v skupnih količinah predstavljajo pitanci. Kmetijska zadruga Savinjska dolina dosega letni plan z 21 %, KK Šmarje s 16 %. Ostale DO idealno planirano dinamiko (ca. 25 %) dosejajo, KŽ jo celo presega. Količine iz prvega trimesečja preteklega leta presega KZ Savinjska dolina (za 2 %) in KZ Slovenska Bistrica (za 6 %). Vse ostale DO so proizvedle manj kot v lanskem prvem trimesečju.

Težave pri odkupu živine se v Šmarju zaradi bližine hrvaške meje nadaljujejo tudi letos.

PRAŠIČI

Ponovimo lahko staro ugotovitev, da ta proizvodnja ne dosega pomembnih rezultatov in da so planski cilji vedno preveč ambiciozni glede na doseženo. In spet lahko ponovimo vprašanje, ki je bilo zastavljeno v poročilu pred letom dni: »Kaj je vzrok za nezainteresiranost v reji prašičev?« Kljub temu pa velja dodati, da je v Šmarju odkupljenih 41 % ali 47 ton prašičev več kot lani v istem obdobju.

V Ilirski Bistrici odkupa letos sploh ni bilo, v KZ Slovenska Bistrica pa samo 2 tona.

PIŠČANCI – BROJLERJI

Skupne količine dosejajo 23 % letnega plana in so za 5 % večje od preteklega leta. KK Šmarje presega količine iz preteklega leta skoraj za tretjino, KZ Drava za dobro desetino, KZ Savinjska dolina za 3 %. Plan najslabše dosega KK Šmarje – 16 %, ostale DO pa se gibljejo okoli 20 % realizacije plana. To je trenutno zaradi ugodne prodajne cene piščančjega mesa dohodkovno najbolj zanimiva proizvodnja.

RIBE

V tej proizvodnji že dalj časa opažamo stagnacijo. Količine vzrejenih krapov in postrvi so letos enake kot lani v tem času. Proizvodnja iker je višja za 37 %, dočim realizacije proizvodnje mladice zaroda še ni bilo.

KONZUMNA JAJCA

Skupno je letni plan dosežen z 22 %, količine iz preteklega leta so presežene za 4 %. KK Šmarje dosega letni plan samo 7 %. KZ Slovenska Bistrica ima planirano proizvodnjo 3 milijone komadov, realizacije še ni. Planirana proizvodnja DO Jata predstavlja 84 % skupnih količin. Plan te DO je dosežen 22 %, v primerjavi s preteklim letom pa je proizvedla 2 % manj jajc. KZ Savinjska dolina in Kmetijstvo Ilirska Bistrica presega proizvodnjo preteklega leta za 17 oziroma za 13 %. Proizvodnja v teh dveh DO kaže v zadnjih dveh letih zadovoljivo rast.

VALILNA JAJCA

S to proizvodnjo se ukvarjata DO Jata in KK Šmarje, od tega odpade na Jato 85 %. Skupno je plan realiziran s 25 %, količine v istem obdobju preteklega leta so bile za 3 % večje.

ENODNEVNI PIŠČANCI

Vzrejata jih DO Jata in KZ Drava. Po planu je delež Jate 92 %. V primerjavi s preteklim letom je proizvedla Jata 10 % manj, KZ Drava ostaja na enakem nivoju. Realizacija plana je v KZ Drava samo 19 %.

REJA KOKOŠI NESNIC

Poteka v DO Jata. Plan je realiziran 42 %.

DO VRTNARSTVO

Zaradi sezonskega značaja proizvodnje indeksi realizacije plana ne povedo veliko. Plan urejanja nasadov je realiziran s 7 %, promet cvetličarn pa izkazuje 28 %. Realizacija v enakem obdobju preteklega leta je presežena z razmeroma visokimi odstotki, pri čemer prav gotovo odigrajo svoje tudi višje prodajne cene.

GOBE – ŠAMPINJONI

Letni plan je dosežen komaj z 10 %. Ker je to proizvodnja, ki se šele uvaja, so indeksi bolj skromni.

PRODAJA HMELJA

Je za 365 ton oziroma za 34 % višja kot lani v istem obdobju, od tega je izvoz za 69 % višji. Na domačem trgu je bilo prodanih 129 ton manj. Zaloge hmelja so za 183 ton nižje kot pred letom dni.

PROIZVODNJA KRMIL

Kapacitete Tovarne krmil so izkoriščene do konca in pri tej opremljenosti in stanju opreme je zastavljen plan zelo visok. Proizvodnja teče po planirani dinamiki, količine iz prvega trimesečja lanskega leta so presežene za 2 %. V strukturi proizvodov predstavljajo krmila za perutnino 81 %, krmila za govedo 14 % in krmila za prašiče dobre 4 %.

PREDELAVA MLEKA

Dinamika odkupa je odvisna od proizvodnje in dosega v celjskih mlekarnah 22 % letnega plana, isto-

časno pa je za 510 tisoč litrov višja kot v enakem obdobju preteklega leta. Opazen je premik v strukturi proizvodov: letos je večji delež konzumnega mleka in smetane, nižji pa je delež jogurtov, masla in pasteriziranega mleka.

V mlekarni v Ilirski Bistrici je opazno manj proizvodnje v primerjavi s preteklim letom pri vseh vrstah proizvodov.

PREDELAVA MESA**Govedo, prašiči**

V Celjski mesni industriji se nadaljuje nižanje planskih in realiziranih količin. Plan odkupa živine je bil pred dvema letoma kar za 3340 ton višji. Seveda so temu primerno nižje tudi ostale postavke: predelava, prodaja mesa in mesnih izdelkov. Povečuje se nabava mesa, kar je z obzirom na obvezo za oskrbo mesta in okolice logično. Tako stanje je posledica znanih težav pri prometu z živo živino (disparitete cen) in jih bo možno rešiti le s trdnimi dohodkovnimi povezavami z rejci.

Enaka je problematika v Ilirski Bistrici, kjer je prodaja svežega mesa prav tako v upadanju, usluge zakola ostajajo na lanski ravni.

V zakolu in predelavi **perutnine** v klavnici v Zalogu se planski cilji zadovoljivo realizirajo, pa tudi v primerjavi s preteklim letom je porast (6–7 %) ugoden. Najbolj je porasla predelava v klobase.

GOSTINSTVO

Število obrokov je za 4 % nižje kot lani v istem obdobju, letni plan je realiziran s 24 %.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Proizvodnja **plastičnih cevi** v DO Minerva je zadovoljiva. Letni plan

Dosežen poslovni uspeh

Doseženi so bili naslednji vrednostni rezultati (prikazani so v tisoč din):

	Vrednost 1. trim. 83	Indeksi	
		R : plan 83 : 82	
Celotni prihodek	4.504.439	22	142
Porabljena sredstva	3.833.484	22	139
Dohodek	670.955	25	167
Čisti dohodek	398.955	25	180
Osebn dohodek	224.829	21	122
Ostane čisteg dohodka + pospešena amortizacija	182.242	31	396

Celotni prihodek smo dosegli 4.504 milijonov din, kar je za 1.341 milijona ali 42 % več kot v prvem trimesečju preteklega leta. Letni plan je realiziran z 22 %.

Enak odstotek izpolnitve plana imajo tudi porabljena sredstva, v primerjavi s preteklim letom pa kažejo (ugodno) za 3 % nižjo rast kot celotni prihodek.

To se ugodno odraža na dohodku, saj je plan dosežen 25 %, v pri-

je dosežen z 28 %, v primerjavi s preteklim letom pa je proizvedenih kar 430 ton cevi več. V strukturi predstavljajo PVC cevi 62 % količin.

PROIZVODNJA KMETIJSKIH STROJEV

Ker se ti izdelki prodajajo sezonsko, je skupno oceno realizacije plana težko podati.

Plan sadilnikov za krompir je realiziran 99 %, prodaja ostalih izdelkov pa bo realizirana v prihodnjih obdobjih. Skupen imenovalec je porabljen delovni čas, ta pa znaša 23 % letnega plana. Z ozirom na znane težave pri oskrbi z premateriali je stanje zadovoljivo.

STORITVENA DEJAVNOST

Plan mehanikarskih storitev je v Strojni dosežen 23 %, v Šmarju 7,1 %. Buldozerske storitve kažejo v Strojni ugoden indeks – 25 % realizacije letnega plana.

TRGOVINA

V skupnem poslovanju SOZD ta dejavnost v primerjavi s preteklim letom beleži ugodno rast saj se je skupen promet trgovskega blaga povečal kar za polovico.

DO Notranja trgovina dosega s planom postavljene cilje, kar se tiče višine skupne realizacije. Primerjava s preteklim letom kaže zadovoljivih 57 % več.

V Strojni je plan prodaje rezervnih delov iz skladišča in plan trgovine Avto-Salon dosežen s 13 oziroma 14 %.

V prometu Kmetijskih preskrb vpliva sezonska komponenta in bo realna ocena možna v kasnejših obdobjih.

delo SAMOUPRAVNIH organov

Samoupravna delavska kontrola

Prva seja novoizvoljene samoupravne delavske kontrole SOZD HMEZAD je bila 7. maja 1983.

Za predsednika, samoupravne delavske kontrole SOZD je bil izvoljen tov. Jože Benčina iz DO Vrtnarstvo.

Za podpredsednika samoupravne delavske kontrole SOZD pa je bil izvoljen tov. Jože Svetek iz DO Ilirska Bistrica.

Na seji so obravnavali in sprejeli program dela samoupravne delavske kontrole SOZD za leto 1983.

Po seji so se delegati samoupravne delavske kontrole udeležili seminarja o vlogi in nalogah samoupravne delavske kontrole.

I. V.

Svet direktorjev

Razširjena seja sveta direktorjev je dne 28. aprila 1983 obravnavala realizacijo nalog, katere smo si člani OOKS zadali na problemski konferenci ZK z dne 16. 12. 1982.

Največ problemov je na proizvodnem področju, zato se je največ razpravljalo po tem vprašanju. Nadalje se je še razpravljalo o realizaciji nalog iz razvojnega, komercialnega, ekonomskega in finančnega področja.

Tov. Gorišek je podal informacijo o nalogah, ki jih imamo na področju združevanja dela in sredstev, ki jih je obravnaval CK ZKS.

Na seji so sprejeli tudi sklep o solidarnostni akciji skupnih služb v DO in SOZD o delu v hmeljiščih v DO Kmetijstvo Žalec.

I. V.

SINDIKAT

Sedmega maja je bil na nivoju SOZD Hmezd v Žalcu organiziran enodnevni seminar za vse predsednike sindikata in tudi delegate samoupravne delavske kontrole.

Na seminarju smo obravnavali družbeno vlogo in naloge sindikata ter vlogo in naloge samoupravne delavske kontrole.

Predavatelj na seminarju je bil tov. Zdravko TROHA iz Republiškega sveta slovenskih sindikatov.

Seminar je bil dobro obiskan.

I. V.

ZSMS

6. KVIZ

Štirinajstega maja smo mladinci SOZD Hmezd organizirali 6. mladinski kviz. Sodelovalo je 10 ekip, zmagala je ekipa DO Vrtnarstva, drugouvrščena je bila ekipa Minerve, tretja pa ekipa DO Export-import.

Na kvizu je skrbel za prijetno vzdušje in glasbeno popestritev vojaški ansambel garnizije Celja.

Za smeh so posrkbeli mladinci DO Celjska mesna industrija, ki so odigrali dva odlična skeča.

Vsem, ki so sodelovali v pripravi 6. mladinskega kviza in vsem tekmovalcem se zahvalujemo in si želimo še več takšnih srečanj.

Peter Gominšek

Za praznovanja 1. maja so mladinci NT pripravili recital.

IMENOVANJA

od 15. 4. 1983 do 15. 5. 1983

Andrej GORŠEK, ing. organizacije dela, roj. 1933. leta je bil ponovno imenovan za direktorja DO Celjska mesna industrija Celje.

Božidara ŽOLNIR, dipl. ing. kmetijstva, roj. 1947. leta, doslej kmetijski inšpektor pri SO Žalec je bila imenovana za upravnika TZO Šempeter v okviru KZ Savinjska dolina Žalec.

Ernest ŽOLNIR, kmetijski tehnik, roj. 1945. leta, doslej vodja PE Poljče DE Žovnek, je bil imenovan za upravnika TZO Tabor v okviru Savinjska dolina Žalec.

Čestitamo in obilo delovnih uspehov!

OB PRVI RAZSTAVI INOVACIJ V OBČINI ŽALEC

Inovacije in koristni predlogi naših delavcev. Lep začetek.

Množična inventivna dejavnost postaja vse bolj pomembna sestavina našega življenja. To še bolj spoznamo v današnjih težkih gospodarskih časih. Tudi tisti, ki so do sedaj zanemarjali razvoj na osnovi lastnega znanja, spoznavajo, da so časi enostavnih nakupov licenc in znanja dokončno mimo.

Zavest o nujnosti razvoja z lastnimi silami mora priti do vsakega delavca in do vseh tistih, ki lahko veliko vplivajo na vzpodbujanje množične inventivnosti.

Kratek prikaz uspehov na področju inventivne in raziskovalne dejavnosti v žalski občini v zadnjih letih ima dva osnovna cilja. Dokazati hočemo, da so povsod tam, kjer je volja in ustrezno vzdušje, dosegli zelo peke uspehe. Razvidno pa je tudi, da je možen razvoj z lastnimi silami prav na vseh področjih gospodarstva. Vse to naj bo vzpodbuda za bodoče delo vsem nam od delavca pri stroju, do delavca raziskovalca.

PRIKAZ TEHNIČNIH IZBOLJŠAV V HMEZADU

NAZIV TEHNIČNE IZBOLJŠAVE: HMELJSKA ŽIČNICA - VZDOLŽNE NOSILNE ŽICE

AVTORJA: dipl. ing. Jože BREŽNIK
Ciril PŠAKAR

PRIJAVA: Šempeter, 25. 2. 1976

Projektirana pocinkana, jeklena žična vrv 7 x 1 mm za tekače zdrži samo 8 do 12 let, trajanje žičnic pa je predvideno 20 do 22 let.

PREDLAGANA REŠITEV: Uporaba tekačev iz dvakrat pocinkane patentirane žične vrvi 2 x 2,5 mm, doseženo je usklajeno trajanje vseh žičnih elementov.

UČINEK: Prihranek v vrednosti materiala, prihranek vrednosti montaže po modelu.

NAZIV TEHNIČNE IZBOLJŠAVE: NOV NAČIN VZREJE POSTRVI ŠARENKE

AVTOR: dr. Boris SKALIN

PRIJAVA: Žalec, 29. 3. 1976

S svojimi tehničnimi izboljšavami je razvil proizvodnjo postrvi od iker do vseh velikostih kategorij z modernim načinom valjenja iker in zreje mladice.

Za valjanje iker je uporabil najmodernejši način kabinetnega valilnika, ki ga je skonstruiral in priredil za pogoje Hmezdove ribogojnice. Mladice postrvi ni bilo treba več kupovati.

UČINEK: Proizvodnja rib se je močno povečala pri razmeroma malih investicijskih stroških. Novi način zreje postrvi je investicijsko cenejši za 20 krat.

(Nadaljevanje na 5. strani)

DOSEŽEN POSLOVNI USPEH

(Nadaljevanje z 2. strani)

Masa vkalkuliranih osebnih dohodkov dosega 21 % planirane letne mase, masa iz prvega trimesečja preteklega leta je presežena za 22 %. Na grobo in v globalu gledano lahko za SOZD kot celoto trdimo,

da na tem področju upoštevamo z resolucijo predvidene usmeritve.

Ostanek čistega dohodka dosega 30 % plana in je za 342 % višji od lanskega leta. Po DO je bil dosežen naslednji ostanek čistega dohodka:

DO	Ostanek ČD v 000 din	Indeks	
		R : P	R-83 : R-82
Kmetijstvo Žalec	9551	7	223
KK Šmarje	-1567	-	-
Kmet. Il. Bistrica	-2203	-	-
KZ Drava Radlje	1982	9	68
Sadjarstvo Mirošan	792	19	825
Vrtnarstvo Celje	1635	11	110
KZ Sav. dolina	4463	9	124
Čebelarska zadruga	36	23	114
KZ Slov. Bistrica	2541	19	195
Celjska mesna ind.	9520	41	-
Celjske mlekarne	-16.230	-	-
Hmezad Exp.-imp.	7287	29	108
Strojna Žalec	8738	27	195
Minerva	14.199	33	282
Gostinstvo	38	0,4	3
Notranja trgovina	15.282	42	-
Jata Zalog	117.734	85	854
Skupne službe SOZD	702	26	102
Interna banka	1.090	66	316
Skupaj SOZD:	174.233	30	442

Dve tretjini ustvarjenega ostanaka dohodka odpade na DO Jata Zalog. Že omenjene ugodne prodajne cene piščančjega mesa so pripomogle k temu.

Znaten delež je pripomogel ne-realiziran izvoz, saj so cene na domačem trgu bistveno višje. V prihodnjih obdobjih, ko bo prišlo do realizacije tozadavnih sklenjenih izvoznih poslov, bo stanje drugačno.

Višji ostanek ČD v primerjavi s preteklim letom izkazuje: Kmetijstvo Žalec, Sadjarstvo Mirošan, Vrtnarstvo Celje, KZ Savinjska dolina, Čebelarska zadruga, KZ Slovenska Bistrica, CMI je v preteklem letu imela izgubo in tako ima v letošnjem letu kar za 14.470 tisoč din boljši rezultat, ugodnejše je v Hmezad exp.-imp., Strojni za 4.256 tisoč din, Minervi kar za 9.164 tisoč din, Notranja trgovina - lani izguba - za 16.642 tisoč din in Jata za 103.940 tisoč din.

Slabši kot v preteklem letu imajo ostanek ČD naslednje DO: KK Šmarje je povečal izgubo za 1.357 tisoč din, Kmet. Ilirska Bistrica za 2.022 tisoč din, KZ Drava ima za 953 tisoč din nižji ostanek ČD, DO Celjske mlekarne je v preteklem letu poslovala pozitivno in ima tako letos za 17.661 tisoč din slabši rezultat, DO Gostinstvo posluje na robu izgube.

Kazalci uspešnosti:

Ekonomičnost (CP : Porabljena sredstva) znaša 1,18 in je boljša od tiste v preteklem letu kar za 2,6 %.

Dohodek na zaposlenega se je v skupnem povečal od 112 tisoč na 185 tisoč din na zaposlenega, oziroma za 65 %.

Ob vsem tem pa se je zaposlenost povečala za 1,6 %. Skupni znesek izgube je porasel od 8.058 tisoč din v preteklem letu na 21.357 tisoč din oziroma za 2,7-krat.

Torej so, če ne upoštevamo DO Jata, vse ostale DO povečale ostanek ČD za 9518 tisoč din oziroma za 2-krat.

V gospodarstvu občine predstavlja Hmezad:

20 % družbenega proizvoda

17 % zaposlenih

16 % višji družbeni proizvod na delavca

5 % višji povprečni OD na zaposlenega

31 % izvoza

20 % uvoza.

KRATKA PROBLEMATIKA OD

VKALKULIRANI OSEBNI DOHODKI

Vkalkulirani bruto OD so znašali v prvem trimesečju 160.245 tisoč din in so porasli v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta za 26 %. Od tega je bilo pogodbenih bruto OD 2.486 tisoč din, kar je 10 % manj kot leto poprej, rednih bruto OD je bilo za 157.759 tisoč din ali 27 % več kot v enakem obdobju lani.

Vkalkulirani neto OD so znašali 113.635 tisoč, indeks je 123. Pogodbeni neto OD so znašali 1.847 tisoč din, rast pa je za 10 % nižja kot leto poprej. Redni neto OD so bili doseženi v višini 111.788 tisoč din - indeks rasti 120.

Število zaposlenih se je povečalo od 2.886 zaposlenih na 2.938 ali za 2 %. Po posameznih OZD je bilo zaposlovanje precejšnje, kar se je odrazilo tudi na visoki rasti mase bruto in neto osebnih dohodkov. Število zaposlenih so v največji meri povečale naslednje OZD: HM in NT za 13 %, DSSS za 10 %, KKŠ za 6 % in KZ Sd ter IB za 5 %.

Povprečni bruto OD na zaposlenega so v trimesečju znašali 21.478 din in so porasli za 24,6 % v primerjavi z enakim obdobjem lani. Neto OD na zaposlenega pa so se povečali za 22 % in so znašali 15.220 din.

Po posameznih OZD so povprečni neto OD precej različni, kar je odvisno od kvalifikacijske strukture zaposlenih, ki se odraža tudi preko povprečnega faktorja dela

na zaposlenega ter od povprečne vrednosti obračunske osnove.

Povprečni faktor dela je porasel za 2,4 %. To je posledica zlasti zaposlovanja novih kadrov z višjo kvalifikacijsko strukturo, delno pa tudi preocenjevanja.

Povprečna vrednost obračunske osnove je znašala lani v enakem obdobju 25,80, letos 32,47 din in je torej za 26,9 % višja.

Primerjava neto OD na zaposlenega s povprečnimi OD na zaposlenega v gospodarstvu v republiki je naslednja:

DO	Povprečni neto OD/zap.	Povpr. neto OD v Do v primerjavi z gosp. SRS
KŽ	15.609	104,2
KKŽ	12.260	81,8
KiB	13.642	91,0
KZ Drava	15.330	102,3
SM	15.329	102,3
VT	13.414	89,5
KZSd	17.386	96,0
CMI	14.964	99,9
CM	15.136	101,0
HM	15.243	101,7
ST	17.413	116,2
GT	13.301	88,8
NT	16.049	107,1
DSSS	19.876	132,7
IB	16.441	109,7
SOZD	15.220	101,6
Gospodarstvo SRS*	14.980	100,0

* podatki so za 2 meseca

pov. OD Hmezada pa so za 2,5 meseca.

Indeks rasti življenjskih stroškov je znašal za prvo tromesečje 130,3, ind. rasti neto OD pa je bil v SOZD Hmezad 122. Realni osebni dohodki so nam torej padli za okoli 8 %.

Na splošno lahko rečemo, da so četrtletni rezultati vzpodbudni. Vendar bomo morali prav vsi, predvsem pa tam, kjer o vzpodbudnih rezultatih ni moč govoriti, napeti vse sile. Le tako bomo zastavljene cilje dosegli. Težek gospodarski položaj v Jugoslaviji zadeva

tudi nas. Morda se včasih premalo zavedamo, da smo del tega gospodarstva, velikokrat se premalo zavedamo celo tega, da smo del SOZD in da bomo le skupno kos težavam. Začnimo najprej pometati pred svojim pragom. Morda res zveni oguljeno in demagoško, vendar še kako resnična je nujnost, da porušimo tozdotske plotove in se odpremo za zdrave poslovne povezave.

R. V.

NT Maloprodaja, oddelek agrokemija.

NAZIV TEHNIČNE IZBOLJŠAVE: NOV NAČIN SILJENJA WITLOOFOVIH KORENOV

AVTOR: dr. Boris SKALIN

PRIJAVA: Žalec, 12. 5. 1978

Siljenje witloofa na običajen način v ogrevani zamlji je znan in preskušen. Za to sta potrebni toplota in vlaga. Poskus, da bi bila topla voda iz vrele v Podlogu vir toplotne energije in seveda vlage, je dal ugodne rezultate tako, da je kratek čas in kvalitetna solata.

UČINEK: Prihranek pri investiciji, ker je predlagani način preprostejši in ne predvideva zahtevanih ogrevalnih naprav. Klasični način ogrevanja predvideva uporabo goriv (tekočih ali trdih), pri novem načinu gorivo v celoti odpade. Izkoristek korenov je v topli vodi večji in s tem tudi pridelek. Razlika je opazna.

NAZIV TEHNIČNE IZBOLJŠAVE: NOVOST NA OBIRALNEM STROJU JUGOBRUF

AVTOR: Vili ČERNE

Prijava: Žalec, 5. 6. 1978

Predelava avtomatskega obiralnika zagotavlja manj dragih rezervnih delov iz uvoza, ki so nadomeščeni z domačimi.

UČINEK: Bistveno zmanjšanje zastojev zaradi zamašitev, manjši odstotek odpada hmelja pri obiranju.

NAZIV TEHNIČNE IZBOLJŠAVE: PREUREDITEV POGONA KOTNEGA BRUSILNEGA STROJA ZA BRUŠENJE REZALNIKA HMELJA

AVTOR: Stanko HRIBERNIK

PRIJAVA: Žalec, 14. 4. 1980

Bencinski motor »Tomos« je zamenjal elektromotor na kotnem brusilnem stroju. Tako je brusilni stroj lahko lociran na mestu brušenja, brez potrebnih premikov.

UČINEK: Časovna pridobitev, zmanjševanje delovne konice.

NAZIV TEHNIČNE IZBOLJŠAVE: UČINKOVITEJŠA OBNOVA HMELJIŠČ ZA SAJENJE HMELJA

AVTORJI: Rudi JANEŽIČ

PRIJAVA: Žalec, 16. 12. 1980

Vinko PAVLINC

Ivan PIKL

Milan VERONEK

Nov postopek sajenja hmelja sestoji iz:

- globokega rahljanja - kultiviranja dodelane površine
- količenja - zaznamovanja linije vrst
- odpiranja sadilnemu materialu primerne jarke z jarkanjem
- razdeljevanja komposta - nametavanja s prikolice ali nasipanja z adaptiranim trosilcem za hlevski gnoj
- polaganja sadilnega materiala v jarke na ustrezajočo razdaljo zasilne utrditve s kompostom ali sipko zemljo
- strojnega zagrinjanja sadilnega materiala s polžastim priljučkom

UČINEK: Nov način sajenja hmelja temelji na spremembi načina sajenja in mehaniziranju zemeljskih del ob čim manjši odvisnosti od ročnega dela sezonske delovne sile, na boljšem izkoriščanju ugodnih vremenskih razmer in razpoložljivega sklada delovnih ur.

NAZIV TEHNIČNE IZBOLJŠAVE: DODATNO VODILO ZA BARVNI TRAK NA PRINTERJU ISKRADATA C 18-20

AVTOR: Janez TEKAVC

PRIJAVA: Žalec, 3. 9. 1981

Dodatno vodilo za barvni trak je prisekan stožec, izdelan iz plastike, ki je preko posebne kovinske ploščice pritrjen na originalno vodilo. Dodatno vodilo zagotavlja, da ostane trak v sredini originalnih vodil in se ne rabi.

Dodatno vodilo omogoča:

- uporabo vseh vrst travkov predpisane širine ne oziraje na kakovost tkanine
- izrabo traka do konca - to je do iztrošenja barve in tkanine

UČINEK: Zmanjšana poraba barvnih travkov do 40 %, manj zastojev v delovni konici.

NAZIV TEHNIČNE IZBOLJŠAVE: DOZATOR ZA PAKIRANJE TOPLJENE MASTI

AVTOR: Viki PODBREGAR

PRIJAVA: Žalec, 28. 9. 1981

Staro ročno pakiranje topljene masti v kg vrečke je pospešil z DOZATORJEM.

Z napravo je možno ročno mnogo hitreje, lažje in točneje nalivati mast v vrečke. Dozator ima 10 prekatov, toliko je v eni vrsti predalčkov z vrečkami. S posebnimi plastičnimi plovcji je moč prekate naravnati na točno vsebino 1 kg na točno odmerjeni temperaturi.

UČINEK: Močno povečana storilnost.

NAZIV TEHNIČNE IZBOLJŠAVE: REKONSTRUKCIJA TROSILCA HLEVSKEGA GNOJA SIP V KRMILNI VOZ

AVTOR: Franc MASTNAK

PRIJAVA: Latkova vas, 12. 2. 1982

Drag uvožen krmilni voz in pomanjkanje rezervnih delov so vzpodbudili idejo preurediti SIP trosilec hlevskega gnoja z dodatnim prečnim izmetalom v krmilni voz.

Ta ima:

- večjo nosilnost
- zmanjšano nakladalno višino.
- lažje nakladanje
- preprostejše vzdrževanje in popravila
- domače rezervne dele

UČINEK: Prihranek ob nabavi in pri vzdrževanju krmilnega voza.

PRIKAZ KORISTNIH PREDLOGOV V HMEZADU

NAZIV KORISTNEGA PREDLOGA: PRIDELEK HMELJA JE V MOČNI ODVISNOSTI OD OPTIMALNE IZKORIŠČENOSTI VEGETACIJSKEGA PROSTORA

AVTORJI: Edi OMLADIČ, Rudi JANEŽIČ, Stanko ZUPANC, Anton KUDER, Milenko ROJNIK, Ivan BOGATIN

Skupina delavcev, ki dela v hmeljarstvu (Hmezad DO Kmetijstvo Žalec - TOZD Petrovče) je s prizadevanjem in kreativnostjo prispevala k razvoju hmeljarstva. Tehnološke napredke v tej proizvodnji je hitro in učinkovito sprovedla v proizvodnji.

UČINEK: Povečan pridelek hmelja na enoto površine.

NAZIV KORISTNEGA PREDLOGA: TEHNOLOŠKA IZBOLJŠAVA VZREJE BROJLERJEV - (prenos tujega znanja)

AVTORJA: dr. Anton VRABIČ
ing. Marija ŠOSTER

PRIJAVA: Žalec 9. 6. 1976

Ob planirani povprečni teži brojlerja 1,70 kg sta uspela skrajšati čas pitanja za 2 dni ob uvedbi naslednjih novosti:

1. Uvedba novih zootehničnih prijemov v pitališču
  - razkuževanje objektov in pribora (strojno)
  - uvedba avtomatskih klimatskih naprav
  - upeljava normativov krmilnih in napajalnih površin
  - uvedba stroge kontrole tehnologije pogojev reje
  - uvedba avtomatskih krmilnih in signalnih naprav
  - sistematično vitaminiziranje napajalne vode
2. Uvedba tehnoloških izboljšav v tehnologiji izdelave krmil in novih prijemov v sestavi receptur za krmila.

UČINEK: Prihranek v vrednosti krmil in v skrajšanem času pitanja.

NAZIV KORISTNEGA PREDLOGA: IZBOLJŠANJE NA SUŠILNICI

AVTOR: Anton GROBELNIK

PRIJAVA: Žalec, 20. 4. 1973

1. Sušilnici za hmelj je povečana zmogljivost od 4000 kg na 4800 kg/8 ur.
2. Z dodatno konstrukcijo žlebov v sušilnicah je lažje in boljše čiščenje mrež in valjev.
3. Z močnejšim motorjem za doziranje mlinov so odpravljene vse zamašitve pri mlinih.
4. Z namestitvijo magnetne naprave nad homogenizatorjem je omogočeno odstranjevanje železnih tujkov.

UČINEK: Povečana storilnost

NAZIV KORISTNEGA PREDLOGA: PROGRAMI ZA VPOGLEDE IN VZDRŽEVANJE PODATKOV V DATOTEKAH (projekt GLEJFL)

AVTOR: Vojko ŽAGAR

PRIJAVA: Žalec, 3. 9. 1981

Vsak podatek je mogoče pogledati, popraviti ali pa podati novega v datotekah na računalniku ISKRADETA C 18-20. Za te operacije pa je potrebno napisati in sestirati uporabniške programe in sicer za vsako datoteko po več programov.

Avtor je pripravil računalniške programe, ki omogočajo pri vsaki datoteki tri najosnovnejše in najpogostejše operacije:

- listanje podatkov datoteke na ekranu
- popraviljanje podatkov v datoteki
- dodajanje stavkov v datoteko vse brez predhodnega programiranja.

UČENIK: Velika časovna pridobitev.

Ugotavljamo, da je še vedno veliko več potreb po inovacijah, zato ožmimo možgane in veselo na delo. To naj bo vzpodbuda in uvod v skorajšnjo in pestro drugo razstavo.

DO STROJNA ŽALEC - Pred koncem »šišta«

PREVZELI SMO NOVO CELJE

Po več mesečni razpravi je Skupščina občine Žalec na seji 30. marca 1983 sprejela sklep o neodplačanem prenosu celotnega kompleksa Novo Celje, vključno z graščino, z vsemi ostalimi objekti, z vsemi napravami in celotnim zemljiščem (ca. 10 ha), z nasadi, na novega imetnika pravice uporabe SOZD Hmezad DO Notranja trgovina Žalec. Prav tako skupščina občine soglašala s predvideno in prikazano bodočo namembnostjo kompleksa Novo Celje. Ta namenbnost je predvidena za razvoj TOZD Sadeks in TOK Mega, ker je bila predhodno usklajena in prikazana z vsemi novogradnjami in adaptacijami na posebni skici, ki jo je izdelal Zavod za načrtovanje in je osnova za izdelavo izvedbe urbanistične dokumentacije. Na osnovi sklepov DS TOZD Sadeks, sveta kooperantov in delavcev TOK Mega in sklepa DS DO, ki so soglašali s prevzemom Novega Celja, je že bila izvršena primopredajna inventura.

Kaj smo pridobili z Novim Celjem!

V Novem Celju bosta zlasti pridobila boljše delovne pogoje in možnost nadaljnjega razvoja TOZD Sadeks in TOK Mega ter nekaj skladiščnih prostorov TOZD Veleprodaja.

Kaj vse se bo dogajalo na področju Novega Celja?

TOZD SADEKS

Že z ustanovitvijo TOZD Sadeks smo zapisali, da je glavna naloga te temeljne organizacije odkup in predelava gozdnih sadežev, mehkužcev, jagodičevega in koščičastega sadja ter zdravilnih zelišč. Zadali

smo si nalogo, da bomo predelavo gob in mehkužcev (polžev) razvijali v Markovcih, sadja v okviru sadne hladilnice Celje, zdravilnih zelišč pa v Žalcu. Lansko leto smo pristopili k zaključnemu tehnološkemu projektu nove tovarne v Žalcu. Po tem projektu smo si zadali nalogo, zgradili tovarno, ki bo bazirala na sigurnih surovinah in katere polproizvodi bodo namenjeni prehrabeni, farmaceutski in kozmetični industriji ter tovarnam močnih krmil. Nadalje smo si zadali nalogo, da mora pretežni del proizvodov biti namenjen izvozu ali zmanjšanju uvoza. Tako bomo po projektu nove tovarne, katere lokacija bo v Novem Celju, predelovali hmeljno maso (hmeljni odpadki), odkupljena razna zdravilna zelišča in nekatera zelišča, ki se bodo plantažirala. Ostanke predelane mase bodo nadalje pripravljene kot surovina za tovarne močnih krmil, katere bo približno polovica porabe služila Hmezadovi tovarni krmil. Za novo tovarno imamo zagotovljeno lokacijo z dostopno ceno in železniškim tirom na zapadnem delu Novega Celja. To je sigurno najbližja in tudi najugodnejša lokacija za novo predvideno predelavo. Polindustrijsko napravo (pilotko), laboratorij in upravne prostore si bo TOZD Sadeks uredil v prejšnji upravni stavbi. Za ta objekt se že pripravlja projekt za adaptacijo in bo že v letošnjem letu služil svojemu namenu.

Njive bo Sadeks zasejal najprej z jarino, nato z nasadi zdravilnih zelišč.

TOK MEGA

Ima zagotovljen svoj razvoj tudi v Novem Celju. V prostoru »Izolirnice« si bo TOK uredil pisarniške pro-

store. Obstoječi so že pretesni. Tudi za Megu, bo ta objekt v letošnjem letu usposobljen in dan v uporabo. Ženski paviljon in gospodarsko poslopje sta namenjena Združenim obrtnikom za delovne prostore. Pri obrtnikih je za poslovne prostore velik interes. Tudi zdomci se zelo zanimajo za poslovne prostore. Južni del Novega Celja je namenjen tudi novogradnjam obrtnih delavnic. Predvidenih je 25 novih obrtnih

morali pridobiti oz. se bodo izpraznila vsa stanovanja in bodo namenjena našim delavcem.

Glede na to, da je naš kolektiv sorazmerno mlad, je potreba po stanovanjih v vseh TOZD velika in bomo s pridobitvijo Novega Celja lažje reševali stanovanjsko problematiko v DO.

V dosedanjem opisu pa še nismo navedli rešitve za vse objekte v Novem Celju. Nekateri bodo ostali še

obratovalnic. To bo omogočilo TOK Mega prehod v novo kvaliteto, saj bo nujno poleg prostorov nuditi združenim obrtnikom tudi programe, repromateriale in plasman. Obrtniki bodo imeli vstop do svojih obratovalnic z južne ceste oz. ceste za Dobrišo vas.

prazni do končne rešitve. Predvsem to velja za centralno stavbo, ki je zaščiten in bi naj služila pisarniškim namenom. Za to stavbo je skrb še nadalje obeh I. S. Žalca in Celja, ki bosta za rešitev vložila tudi določena sredstva. Do sedaj se vodijo razgovori s skupnimi službami SIS občine Žalec in z DSSS SOZD Hmezad. Pričakujemo, da bo v letošnjem letu padla dokončna odločitev o tem, kdo bo uporabnik centralne stavbe, do takrat bomo stavbo samo zračili. Tudi park moramo v osrednjem delu Novega Celja očitati in ga primerno negovati.

TOZD VELEPRODAJA

Ta TO je zelo otesnjena s skladišči. Poseben problem se pojavlja za skladišče DE Kmetijski pridelki, kjer jih dosedaj nima. Prav v Novem Celju je teh možnosti veliko v obstoječih objektih. Za skladišča se bodo začeli nekateri objekti takoj uporabljati. TOZD Veleprodaja bo s selitvijo TOK Mege in TOZD Sadeks pridobil dodatne prostore, ki bodo namenjeni predvsem novim enotam (Kmetijstvo – živilski pridelki) in predstavitev DE Barve v sedanje prostore TOK Mege. DE Barve se bodo sedanji poslovni prostori povečali v prepotrebne skladiščne prostore (za melovno zaščito). Tudi skladišče kmetijske mehanizacije bo bolj sproščeno in bodo eventualne potrebe po dodatnih skladiščnih prostorih za DE žitarice tudi v Novem Celju. Z aktiviranjem Novega Celja bodo imele vse TOZD in DSSS pogoje za delo in zagotovljen prostorski razvoj. S pridobitvijo Novega Celja smo pridobili tudi pravico nad uporabo okrog 20 stanovanj. Stanovanja se bodo postopoma izpraznjevala, kar so se obvezali dosedanja uporabniki. Predvidoma v 5 letih bi

Iz dosedaj opisanega lahko sklepamo, da je odločitev oz. prevzem Novega Celja za kolektiv DO Notranja trgovina, gledano razvojno, pravilen. Saj sta s tem pridobili možnost razvoja predvsem novi TO, posredno pa tudi ostali TO oz. vsa DO. Z ozirom na gospodarsko stanje je možen postopen razvoj z manj vlaganja v obstoječe objekte z namenskimi sredstvi ali s sredstvi v obstoječe objekte z namenskimi sredstvi ali s sredstvi investicijskega vzdrževanja. V primeru pridobitve večjih investicijskih sredstev pa so možne nove naložbe.

S prevzemom Novega Celja smo združili potrebe našega kolektiva in širše družbene skupnosti. Saj bomo aktivirali velik kompleks, ki je že bil skoraj prepuščen propadanju. Prav tako pa bomo rešili osrednji del kompleksa – park z graščino, kot spomenik za poznejše rodove.

IVAN DEBELAK

V objekte v Novem Celju se bodo kmalu po tem, ko bodo ohnovljeni in prirejeni za njihove potrebe, preselile TOZD DO Notranja trgovina.

Celjska mesna industrija bo gradila farmo prašičev

Hmezad Celjska mesna industrija je z 20. aprilom po sklepu konzorcija za izgradnjo prašičje farme in po sklepu dosedanjega nosilca investicije DO Kmetijstvo Žalec od 5. 1983 prevzela investicijo kot nosilec.

– Načrtovana investicija bo veljala 442.000.000,00 din. Po informacijah Temeljne banke Splošne banke Celje je končna udeležba 60 %, kar pomeni 265.200.000,00 din in investitor mora položiti lastnih in združenih sredstev 40 % oziroma 176.800.000,00 din. Investicijo bomo terminsko grobo delili na dele in to v 1983. letu kolektorje in čistilne naprave, 1984 leta poslovno strokovna zgradba in dva kompletna hleva ter 1985. leta štiri kompletne hleve.

– Dosedanji člani konzorcija s tem pa tudi sovlagateljci so:

- DO Kmetijstvo Žalec
  - DO Celjska mesna industrija Celje
  - DO Kooperacija Žalec
  - DO KK Šmarje pri Jelšah
  - TOZD Mešalnica krmil
- Članstvo se bo povečalo, s tem pa tudi deleži sovlagateljcev spremenili in jih ne navajamo.

Investicijska sredstva za izgradnjo

računamo prodobiti kot prikazuje tabela, ki jo prilagamo.

Za izgradnjo prašičje farme je določen team sodelavcev, opredeljene so posamezne naloge in že koncem meseca bo imenovan nov gradbeni odbor, ki bo tudi takoj začel z delom.

Zaviralni momenti, ki so preprečevali gradnjo do sedaj, bodo odpravljani v najkrajšem času. Delavci v CMI smo prepričani, da do 30. junija, ko se bo izčrpnemu tehnološkemu projektu priključila še lokacijska dokumentacija in takoj nato še glavni gradbeno izvajalski projekti, ki so v Emoni inženiringu takorekoč že narejeni, pa jih načrtovalci še ne morejo predati, ker ni pridobljena še definitivna lokacija. Za lokacijo, ki je izbrana, dela posebna komisija ekspertov ekologije strokovno mnenje o posegu v okolje in prepričani smo, da bo ocena pozitivna ter da bodo strokovnjaki opravili tudi za to področje svoje delo pravočasno.

Prašičja farma na Pirešici je torej dejstvo in prepričani smo, da bo ogromen prispevek k rednejši preskrbi občanov, to pa je tudi cilj h kateremu stremimo delavci naše delovne organizacije.

Andi GORŠEK

Pridelovanje sadilnega materiala v hmeljarstvu zahteva strokoven pristop usklajen z zakonskimi predpisi, zato je bil v mesecu marcu organiziran seminar o pridelovanju sadilnega materiala in vzdrževanju matičnih hmeljišč.

V letošnji zimi nismo pozabili tudi na kmečke žene, ki so imele predavanje o

vlogi žene v skrbi za zdravje družine in o rednih zdravniških pregledih.

Vendar s predavanji izobraževanje ni končano. Tekom vegetacije bo še več demonstracijskih ogledov, ki bodo dopolnilo spoznanjem pridobljenih na zimskih predavanjih.

Hmezad KZ Savinjska dolina

HMEZAD CELJSKA MESNA INDUSTRIJA CELJE

Sporočilo o adaptaciji klavne linije

Glede na to, da v treh ponudbah izvajalcev del na rekonstrukciji klavne linije nismo mogli dobiti popolnega zagotovila, da bodo vsa dela dokončana do prve komisije EGS, ki se bo neodložljivo glede klavnice izvršila v mesecu maju, je kolegij določil začetek investicije oz. obnove klavnice v Celju odložiti na 1. julij 1983.

V tem času še CMI razpolaga z začasno izvozno številko, ki jo bomo poskusili v maksimalni meri izkoristiti in še tri mesece pospešeno klati ter čim višje realizirati letni plan izvoza (328 ton) govejega mesa.

Pričakujemo, da bo pregled klavnice v Mariboru s strani komisije EGS učinkovit in da bo izveden v času, ko mi še koljemo ter da bodo v Mariboru pridobili možnost za izvoz v EGS do tedaj, ko bomo mi prekinili s klanjem in tako lahko za izvoz v celoti služnostno klali v klavnici Maribor, kar bi pomenilo pocenitev strokov. Za domači trg pa bomo prosili za služnostno klanje KK Šentjur.

Po informacijah veterinarske uprave SRS in zveznega inšpektorja dr. Mijatoviča bo v jesenskem roku še en pregled klavnice po komisiji EGS in to v decembru. V tem roku bi tudi obnova klavne linije v CMI bila popolnoma končana, delavci klavci bodo do prihoda lahko osvojili tudi nov način klanja ter se izurili za delo na novih napravah pravočasno in temeljito.

Pogodbe z izvajalci del so sklenjene, rok dokončanja je 15. september, dogovorjeni so precejšnji penali za nedokončanje v roku in premija.

Izvajalci del so:

Gradbeno podjetje VEGRAD Velenje za gradbena, investicijska ter obrtna dela, izdelava naprav in opreme pa FECRO Slovenj Gradec in Avtokovinar oz. LIMOS Škofja Loka. Nadzor gradnje je prevzel investicijski oddelek SOZD Hmezad.

S tem obvestilom sporočamo cenjenim dobaviteljem čas, ko v klavnici Celje ne bomo klali. V tem času bodo ostali naši poslovni odnosi nespremenjeni. Naše službe pa vam bodo do začetka prekinitev dela dale natančne informacije o klanju vseh vrst živine, tudi zasilnih zakolov, še pravočasno.

Goršek Andi

Finančna konstrukcija za vlaganje v živinorejo

Investicija	Predračunska vrednost v 000 din	Delež bančnih sred.	Sklad za pospeševanje kmetijstva	SIS za preskrbo	Lasna sredstva
Farma prašičev	442.000	265.000	obč.sk.		
	100 %	60 %	Celje 8 % 35.360	44.200	66.300
			Žalec 3,5 % 15.470	10 %	15 %
			Velenje 3,5 % 15.470		

ZIMSKO IZOBRAŽEVANJE JE KONČANO

V aprilu so se na Hmezad KZ Savinjska dolina končala predavanja za kmete in pospeševalce. Udeležba je bila kljub čudni zimi zelo dobra. 67 predavanj se je skupno udeležilo preko 1200 poslušalcev.

Izobraževanje se je pričelo v januarju s seminarjem o gradnji in vzdrževanju žičnic. Sledilo je »Urejanje sadovnjakov«, ki je večinoma pritegnilo večje sadjarje in nekaj začetnikov. Tako kot že več let si vsako zima sledijo predavanja s hmeljarsko tematiko in so tudi vedno zelo obiskana.

Zaradi napak pri uporabi herbicidov, ki se še rade pojavljajo, je bilo zelo dobrodošlo spoznanje uporabe herbicidov v poljščinah. Temu je sledilo predavanje o pridelovanju vrtnin in buč, ki je doživelo številno udeležbo in zadovoljstvo pri obiskovalcih.

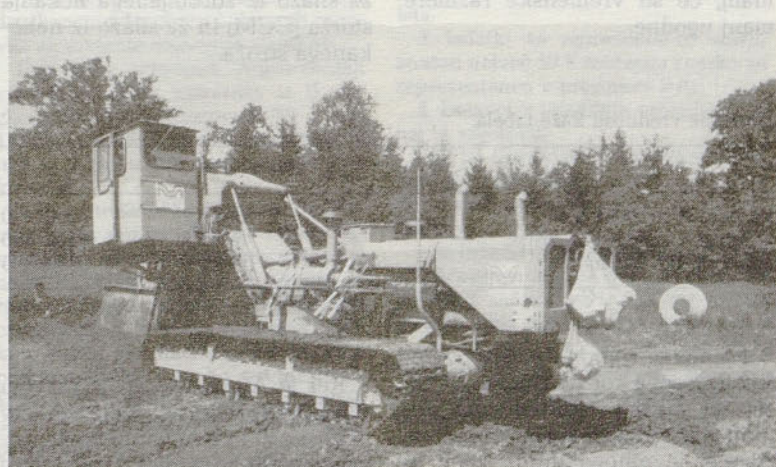
Osvežitev v tej zimi je bil tudi prvič organiziran seminar o pridelovanju koruze. Gradivo s tega seminarja je postopoma objavljeno tudi v Hmeljarju.

Ker je precej pridelovalcev znova vključilo v kolobar pšenice, je v sklopu predavanj sledilo spoznavanje sodobne tehnologije pridelovanja pšenice in strniščnih posevkov.

Precej poslušalcev je pritegnilo tudi predavanje o krmljenju telic.

Ker smo vzpostavili sodelovanje z Inštitutom za oplemenjivanje i proizvodnjo bilja iz Zagreba, so nam le-ti pripravili kratko informacijo o njihovem delu in smernicah pri žlahtnjenju koruze.

Vedno znova prebiramo v časopisih o nesrečah s traktorji in priključki, spreminjajo se tudi predpisi, zato je vsako zimo na vrsti tudi predavanje o varstvu pri delu.

V Žepini so melioracije skoraj končane.

SPRAVILO KORUZE

Za določitev primernega časa za spravilo koruze, se moramo malo bolje spoznati z generativno fazo razvoja ter njenimi podfazami.

Generativna faza razvoja koruze začne s pojavom moških cvetov in ima več podfaz: cvetenje, oploditev, mlečna zrelost, voščena zrelost, fiziološka zrelost, rumena zrelost. Fiziološka zrelost, ki nastopi nekje v začetku rumene zrelosti, je tisti čas oz. stopnja razvoja, ko preneha tvorba in premik hranilnih snovi v generativne organe – v zrnje. Od tega trenutka rastlina ne pridobiva več na masi, tvorba hranilnih snovi v posevku je zaključena, SS doseže maksimum. V tej fazi ima zrnje še 36 do 42 % vlage, kar ugotovimo z merjenjem. Cela rastlina ima takrat okoli 30 do 35 %.

V tej fazi je zrnje že toliko trdo, da ga ne moremo več predreti z nohtom, steblo in listje je še sorazmerno zeleno, ličkanje je še zelenkasto in voljno. Na zrnju opazimo črno liso. Generativna faza traja 60 do 70 dni pa tudi več, kar je odvisno od padavin, relativne vlage, temperature.

Za mlečno proizvodnjo siliramo koruzo med 28 in 32 % SS.

Za pitanca avtorji priporočajo siliranje koruze pri 35 % SS. Američani so tudi najbolj korajžni in pravijo: koruza za kisal je čisto zrela koruza za zrnje.

Iz izkušenj, ki jih imamo v družbenem sektorju, opažamo nekoliko nižjo oceno po GLIEGOU, če siliramo nekoliko bolj zrelo koruzo. To kaže na energetske izgube, na večjo prisotnost osetne kisline, ki pri molznicah neugodno vpliva na konzumacijo silaže.

Letina se od letine razlikuje, včasih ne moremo čakati, da bi začeli silirati v najugodnejšem stadiju razvoja, včasih pa nam koruza »uide« kot se je to zgodilo 1982. leta, ko so klimatske razmere povzročile zelo hitro dozorevanje in sušenje koruze.

Pojav jesenske slane (pod -2°C) pred fiziološko zrelostjo zaustavi proces nalaganja hranilnih snovi v zrno. Nam ne kaže nič drugega, da koruzo za kisal čimprej spravimo, da preprečimo sekundarno škodo.

Koruza je edinstvena krmna rastlina, pri kateri z dozorevanjem narašča tudi skupna prebavljivost. Rastlina, storž in ličkanje sicer normalno lesenijo, delež zrnja se izredno poveča in tako dosežemo visok pridelek 80/ha, kar kaže tabela.

Prebavljivost zrnja izredno povečuje poprečje in znaša okoli 70 % na prežvekovalca.

Stadiji razvoja	cvetenje	mlečna zrelost	voščena zrelost
Zelena masa (db/ha)	605,6	705,0	560,6
% SS v sveži masi	13,5	20,0	28,3
skupna sušina (dt/ha)	81,9	141,4	158,0
teža suhih storžev (dt/ha)	-	36,6	77,3
delež storža v % donos kg ŠE/ha	4.600	8.820	10.330

Silirati začnemo, ko koruza doseže vsaj 25 % SS.

V novejšem času se je razvila tehnologija siliranja koruznega storža z ličkanjem ali brez njega ter siliranje koruznega zrnja. Za te namene začnemo silirati, ko doseže zrnje okoli 60 % SS oziroma tudi manj, če so vremenske razmere manj ugodne.

Za mlečno proizvodnjo se priporoča siliranje koruznega zrnja. Pri mešanju šrota silaži iz cele rastline dobimo koncentrirano silažo z zmanjšanim odstotkom vlaknine.

Za prehrano svinj uporabljajo predvsem Nemci 2 tehnološka stopnja: CCM in LKS, ki sta kratiki za silažo iz zdrobljenega ličkanja storža (CCM) in za silažo iz neličkanega stroža.

Hranilne vrednosti kaže tabela:

	vlaknina %	ŠV
koruzni šrot 100 % zrnje	5-8	450-490
zdrobljeni storž 100 % zrnje	6-10	400-450
ml. storž 100 % zrnje	10-15	350-400

Pri nas še zmeraj v relativno velikem obsegu koruzo trgamo, ličkamo ter sušimo v koruznjakih. Postopek je več ali manj mehaniziran, opaziti je mnogo inprovizacij in lastnih, kmečkih rešitev.

Ker je Agros, oz. SIP v razvoju tehnologije relativno moderen in v Jugoslaviji skoraj edini, bomo posamezne linije strojev kombinirali predvsem z njegovimi stroji.

Linijo za spravilo koruze za kisal sestavljajo:

- traktor 45-60 KM (60-80 PS),
- silokombajn SK 80,
- eno ali dvoosni prekucnik s podaljški ali trosilnik hlevskega gnoja TG 35 V z vgrajeno zadnjo stranico in podaljški,
- transporter z mizo za polnjenje stolpnih silosov,
- traktor za tlačenje.

za tlačenje koruze v stolpnih silosih pri nas ni primernega priključka.

Linija za spravilo koruznega storža (drobiljeno zrnje)

- a) enofazno,
- b) večfazno
- a) obstajajo kombajni, ki koruzne storže odtrgajo, oličkajo, orobkajo, zrnje pa zdrobijo. Pri nas naj bi imel tak adapter Univerzal, vendar ni podatkov o njegovi uporabnosti in učinku. V svetu je taka tehnološka rešitev normalna Mc Cornik, John Deere. S to tehnolo-

Jože Šalamun, dipl. ing.

KORUZA ZA KRMO ŽIVINE

Koruza se največ uporablja za krmo kot zrno, koruza (iz cele rastline), zrnata in storžna silaža.

KORUZA - ZRNO

Koruza v zrnju z vlago do 14 % in z lomom do 7 % se dobro skladišči in jo v primernem skladišču lahko hranimo eno leto in tudi več. Predstavlja osnovno surovino za izdelavo močne krme. V krmilih se nahaja od 50 do 70 %. Vsebuje malo surovih prebavljivih beljakovin od 8 do 9 % z majhno biološko vrednostjo. Ima pa veliko energetske vrednosti okrog 800 g ŠE in je nosilec energije v krmilih. V kombinacijah z različnimi beljakovinskimi surovinami (sojine, sončnične tropine, mesna in ribja moka), nam daje različne krmne mešanice. V prometu se nahaja naravno suha koruza, ki je kvalitetnejša, in umetno sušena, ki je često preveč zdrobljena. Hektoltrska teža mora znašati nad 65 kg. Koruzne storže, ki ob spravilu vsebuje 22 do 40 % vlage (sorta, letina) lahko spravimo v dovolj ozkem koruznjaku, ki je postavljen na odprtem prostoru (prepihu). Koruzo moramo tako skladiščiti, da ne splesni. Plesniva je zelo škodljiva za živino.

PROCES SILIRANJA

Kvalitetne silaže iz koruze so različna krma za živino, ki se mehanizirano pospravijo in konzervirajo za daljši čas. Siliranje je proces vrenja – fermentacije, ki ga povzročajo mikroorganizmi in nam za daljši čas z majhnimi izgubami konzerviramo krmo. Pri fermentaciji so prisotni

gijo je začela pri nas Emona, vendar je ta način opustila. Transport je normalen;

b) dvofazno potekajo postopki tako, da koruzo z adaptiranimi žitnimi kombajni orobkamo, transportiramo do gospodarskega dvorišča in drobimo z drobilci različnega izvora in kapacitet. SIP proizvaja mlin drobilnik MD 51, ki je primeren tudi za drobljenje storžev.

Siliranje koruze v storžih poteka:

- a) enofazno,
- b) večfazno;
- a) enofazno poteka siliranje s specialnimi kombajni npr. Max II. Special. Evropska industrija je v proizvodnji teh strojev dosegla visok nivo;
- b) pri nas si pomagamo z dvofaznim načinom spravila. Linijo sestavljajo:
  - enoredni ali dvoredni stroj za obiranje – Sip ali Zmaj,
  - drobilec – Sipov drobilnik MD 51.

različni mikroorganizmi, ki zahtevajo različne pogoje razmnoževanja. S pravnimi postopki moramo pospeševati razvoj koristnih in zavirati delovanje škodljivih. Pri pravilni fermentaciji silaže mase se mora doseči intenzivno razmnoževanje mlečno kislinskih bakterij, ki tvorijo mlečno kislino katera konzervira krmo in jo naredi stabilno. Pri temperaturi 20 do 35 °C in dovoljni količini sladkorja v krmi ter pri odsotnosti zraka se mlečno kislinske bakterije tako hitro razvijajo, da v 2 do 3 dneh v silažni masi tvorijo 1 do 2 % mlečne kisline, ki krmo zakisa na pH 4. Ko je dosežena kislost pod pH 4,2, se delovanje škodljivih bakterij onemogoči. Pri tako hitri fermentaciji je izguba hranilnih snovi zelo majhna. Ocetna kislina nastaja pri temperaturi od 28 do 35 °C in ob prisotnosti vode. V kvalitetni silaži razmerje osetne proti mlečni kislini ne presega 1 : 2. Škodljive bakterije masleno kislinska vrenja se razmnožujejo pri temperaturi 28 do 40 °C v brezračnem prostoru in pri kislosti silaže nad 4,2 pH. Kvalitetna silaža ne sme vsebovati maslene kisline. Plesni se razvijajo ob prisotnosti zraka, na mestih kjer silaža ni dovolj stlačena, oziroma v presuhi silažni masi, ki se ne more dobro stlačiti. Če temperatura v silažni masi zraste nad 40 °C, posebno, če je blizu 70 °C pride do velikih izgub hranilnih snovi. Taka silaža je manj vredna in živali je ne jedo.

Vsako jesen je toliko ugodnega vremena, če izberemo sorto odgo-varjajočega zrelostnega razreda in

(Nadaljevanje na 9. strani)

(Nadaljevanje z 8. strani)

upoštevamo zahteve za pravilno fermentacijo, da na vsaki kmetiji lahko pridelamo najmanj prav dobro silažo iz koruze.

KORUZNA SILAŽA

Koruzo siliramo, ko je zrnje v voščeni zrelosti, oziroma že trdi, listi pa so še zeleni. Taka silaža ima blizu 30 % suhe snovi. Za ugodno fermentacijo je važno, da je rez čim krajša, dolžine 5 do 10 mm. Čim zrelejša je korusa, tem krajša mora biti rez. Da dosežemo kvalitetno silažo in dobro fermentacijo, mora imeti vsaka rastlina dobro razvit storž. Stroži imajo mnogo večjo hranilno vrednost kot listi in steblo, zato naj tvorijo 35 do 40 % težine celotne mase. Ob siliranju koruze s sušino nad 28 % lahko dodajamo 0,4 % uree ali 0,8 do 1,5 % benurala S ter beljakovinsko vrednost (ekvivalent) povečamo za dobro tretjino. Kjer imamo precej travnikov lahko ob siliranju dodamo tretji ali četrti odkos ovele trave in s tem izboljšamo vsebnost beljakovin in karotinov. Posebno v koritastem silosu lahko dobro in kvalitetno organiziramo dodajanje ovele trave h koruzi. Silos zaključimo s koruzo, ker jo lažje stlačimo kot ovelo travo.

Koruzo uspešno siliramo v stolpnem ali koritastem silosu ali na kup pod folijo. Važno je, da je zrnje koruze voščeno zrelo, z veliko storži, listi še zeleni, kratko rezana, sproti dobro stlačena, siliranje vsakega silosa zaključeno v 1 do 2 dneh in silos zraketesno zaprt. Izbira silosa je odvisna od prostora, števila živali, strojev za spravilo in načina krmjenja.

KRMLJENJE KORUZNE SILAŽE

Koruzne silaže s sušino okrog 28 % pridelamo na ha od 350 do 500 q s škrobno vrednostjo 160 do 230 g ŠE. Tako dobimo s ha 6500 do 8500 kg ŠE. Ima široko beljakovinsko razmerje 1 : 15 in vsebuje malo karotinov. Je odlična krma za pitanje goveda, zato po pokladamo po volji od 15 do 25 kg in dopolnjujemo z 1 do 2 kg sena in 1 do 2 kg super koncentrata na dan. Molznim kravam jo pozimi krmimo od 10 do 28 kg ter dopolnjujemo z večjo količino sena 5 do 6 kg ali pa s travno silažo in z 2 do 3 kg sena ter s koncentratom glede na proizvodnost posameznih živali. Suhim kravam in brejim telicam krmimo samo do 15 kg koruzne silaže na dan, da jih ne zamastimo. Pri poletnem obroku molznic zeleno krmo ali pašo odlično dopolnimo z 10 kg koruzne silaže na dan. Moramo imeti dovolj velik odzvem, da se nam silaža ne kviri. V zimskem času je potrebno obrok pravilno dopolniti z rudninskimi snovmi in vitamini.

KORUZNA ZRNATA SILAŽA

Siliramo jo v neprodušno zaprte silose. Zrnje naj ima 30 do 45 % vlage, ki jo doseže 9 do 11 dni pred polno zrelostjo. Zrnje pred siliranjem zdobimo v posebnih velikih kladi-

varjih. Da povečamo surova vlakna v silaži in izboljšamo efekt kombajniranja, dodamo do 30 % oklaskov. Cela zrna se dovolj ne stlačijo, zato je obvezno drobljenje. Izgube pri siliranju so majhne 3 do 5 %. Postopek je zelo gospodaren in mnogo cenejši od sušenja zrnja. Ta postopek pride v poštev na kmetijah, ki imajo veliko koruze, ustrezen kombajn v strojni skupnosti in so usmerjene v prašičerejsko proizvodnjo. Za zrnje enega hektarja potrebujemo okrog 9 do 12 m³ silosnega prostora. Zaradi odvzema mora biti silos ožji. Hranilna vrednost te silaže s 40 % vlage znaša okrog 53 g prebavljivih surovin beljakovin in 522 g SHS. Prašiči to silažo radi žro. Dopolnjujemo jo s superkoncentratom za prašiče.

KORUZNA STORŽNA SILAŽA

Storže siliramo, ko je zrnje v voščeni zrelosti. Siliramo v neprodušno zaprte silose, najbolje v stolpne. Storže oličkamo, dobro zmeljemo z mlino kladivarji in natlačimo v silos. Za 1 ha potrebujemo 14 do 17 m³ silose. Ta način konzerviranja je primeren za kmetije, ki imajo veliko koruze in so usmerjene v pitanje prašičev. Hranilna vrednost te silaže s 40 % vlage znaša okrog 35 q prebavljivih surovin beljakovin in 380 9 SHS. To silažo pokladamo povprečno na dan na prašiča pitanca 3,5 do 4,5 kg, odvisno od procenta vlage. Obrok dopolnimo z ustreznim superkoncentratom za prašiče. Dnevni odzvem plasti v silosu mora znašati pozimi vsaj 5 cm, poleti najmanj 10 cm, da se nam silaža ne kviri.

Koruzna kot krma za živino še vedno pridobiva na veljavnosti in se vedno bolj širi. V obroku prašičev, perutnine in goveda je na našem področju nenadomestljiva. Pred strokovno službo stoji naloga pridelati čim več kvalitetne koruze po zmerni ceni in izbrati način konzerviranja, s katerim v določeni proizvodnji dosežemo največji gospodarski učinek.

Krompir je komaj vzkil v DO Strojna TOZD proizvodnja kmetijske mehanizacije že na veliko izdelujejo izkopalnike za krompir.

Pravni kotichek

V Hmeljarju urejamo novo rubriko »Pravni kotichek«. Namen rubrike je seznanjati delavce in združene kmete s pravnimi problemi, ki se pojavljajo v vašem delu in življenju ter odgovarjati na vprašanje, ki nam jih boste postavljali. Vprašanja pošiljajte na Uredništvo Hmeljarja Zalec, Žalskega tabora 1.

Združeni kmet P. N. iz KZ »Savinjska dolina« sprašuje:

Vprašanje:

Prodajalec – nekmet je ponudil v prodajo kmetijsko zemljišče. Prednostno pravico sta uveljavljala kmet in kmetijska zemljiška skupnost. Kdo ima prednost pri nakupu? Kmeta, ki je uveljavljala prednostno pravico, ločuje od ponujenih zemljišč pot, ki ima samostojno parcelno številko. Zato naj bi bilo vprašljivo, ali je kupec kmet, ki meji na ponujeno zemljišče. Nadaljnje vprašanje pa je še, ali je kmetijska zemljišča skupnost po zakonu uveljavljala prednostno pravico ali ne?

Odgovor:

Pravico do prednostnega nakupa določa 24. člen ZKZ. Prednostno pravico do nakupa imata najprej kmetijska organizacija in kmet, katerih zemljišče meji na zemljišče, ki ga prodaja kmet, drug občan, društvo ali druga civilno pravna oseba. Če ta dva ne uveljavljata prednostne pravice do nakupa, ima prednostno pravico kmetijska zemljiška skupnost.

V danem primeru drug občan (prodajalec nekmet) prodaja kmetijsko zemljišče. Prednostno pravico do nakupa tega zemljišča sta uveljavila kmet, ki trdi, da meji na prodajalčevo zemljišče in pa kmetijska zemljiška skupnost, ki je mnenja, da kmet, ki je uveljavljala prednostno pravico ne meji na ponujeno zemljišče, ker loči zemljišče kmeta kupca od zem-

ljišč prodajalca nekmeta pot. Ta pot pa ima samostojno parcelno številko.

Za vprašanje, kdo ima prednostno pravico do nakupa kmetijskega zemljišča, v tem primeru je pomembno, kakšna je pot, ki ločuje kmetijska zemljišča. Če gre za prometno zvezo, ki služi za pot, da se kmetje po njej pripeljejo ali pridejo na kmetijska zemljišča, nikakor ni mogoče trditi, da kupec kmet ne meji na zemljišča prodajalca. Če pa gre za prometne naprave, ki ločujejo kmetijska zemljišča na dve področji, ki sta slabo povezani med seboj (železnica-avtoceste, kot je na primer Ljubljana-Vrhnika, hitre ceste kot je na primer Maribor-Celje) in otežujejo dostop do kmetijskih zemljišč, pa je možno zavzeti stališče, da kmet – kupec ne meji na prodajalčevo zemljišče.

Če loči prodajalčevo in kupčevo zemljišča poljska pot, ki služi za dovoz na kmetijska zemljišča, to ne pomeni takšne ovire med zemljišči, ki bi onemogočala ekonomično proizvodnjo in bi pomenila oviro pri zaokroževanju kupčevih zemljišč. Če so podatki posredovani v vprašanju, točni, smo mnenja, da ima kmet kupec v tem primeru prednost pred kmetijsko zemljiško skupnostjo.

Delavka S. K. iz Celjske mesne industrije sprašuje:

Selim se v stanovanje, v katerega je imetnik stanovanjske pravice veliko vložil, da ga je preuredil za svoje potrebe. Ali lahko zdaj ob izselitvi zahteva kakšno povračilo teh stroškov od mene kot novega imetnika stanovanjske pravice?

Odgovor: Imetnik stanovanjske pravice sme izvrševati spremembe na stanovanjskih prostorih, opremiti in napravah v stanovanju le ob soglasju stanodajalca in skupnosti stanovalcev. Vprašanja stroškov, preureditve stanovanja so predmet dogovora med stanodajalcem in imetnikom stanovanjske pravice. Zato je razumljivo, da jih imetnik stanovanjske pravice ne more uveljaviti od novega imetnika stanovanjske pravice, ne glede na to ali je preuredil stanovanje s soglasjem stanodajalca ali brez soglasja.

NOVOSTI V ZAKONODAJI

V Uradnem listu SRS 14/83 z dne 22. 4. 1983 je izšel Aneks za leto 1983 k družbenemu dogovoru o skupnih osnovah za urejanje določenih stroškov.

Delavci v temeljnih organizacijah upoštevajo poleg usmeritev iz II. poglavja družbenega dogovora (Ur. l. SRS 14/82) ua urejanje rasti obsega stroškov iz 8. in 9. člena tudi naslednje dodatne kriterije:

1. Rast stroškov za dnevnice za službena potovanja in izdatkov za prevozne stroške na službenem potovanju naj bo za 15 indeksnih točk počasnejša od rasti celotnega prihodka. Pri temeljnih organizacijah, ki so razvrščene v odloku o enotni klasifikacijski dejavnosti v področju 11 do 14 naj bo rast teh stroškov za 25 indeksnih točk počasnejša od rasti celotnega prihodka oziroma prihodkov.

2. Izdatki za uporabo svojega avtomobila na službenem potovanju smejo

znašati največ 70 % zneska teh izdatkov kot v enakem obdobju predhodnega leta.

3. Izdatki za reprezentanco smejo znašati največ 50 % možnega zneska za reprezentanco v prejšnjem letu.

4. Delavci v temeljnih organizacijah naj bi zagotovili:

– da bo rast izdatkov za avtorske honorarje za 18 indeksnih točk počasnejša od rasti delotnega prihodka oz prihodkov,

– da izdatki po pogodbah o začasnem ali občasnem delu ne bodo znašali več kot 90 % zneska teh izdatkov v enakem obdobju predhodnega leta,

– rast izdatkov za reklamo in propagando naj bo za 18 indeksnih točk počasnejša od rasti celotnega prihodka oz. prihodkov.

(Nadaljevanje na 10. strani)

MED KOOPERANTI

Ivo Povše v Podlogu 29 pri Šempetru je mlad in trden kmet. Pred kratkim je postal predsednik zadružnega sveta Hmezad KZ »Savinjska dolina«. Ima kmetijo z nad 9 ha zemlje, nekaj zemlje pa še ima v najemu. Hmelja je 2,60 ha, v hlevu pa je 35 krav in pitancev.

Ivo Povše na domačem dvorišču.

O funkciji meni, da bo dve leti, kolikor traja mandat, že zdržal. Dogovarjati se bo treba, iskati skupen jezik, usklajevati in ukrepati tako, da bo za vse prav.

»Naša kmetija je skoraj preveč mehanizirana. Za delo nas je še kar dovolj. Imam srečo. Brata mi veliko pomagata, ko ju rabim. Le v konicah še dobim delavce. Nova silosa s kapaciteto 260 m³ sta predvsem za koruzo. Travniki so preorani. Tako imamo svojo krmo in nismo odvisni od predrage krme iz mešalnice. Dodajem krmi le starter, ki je zelo drag. Kmetje mislimo, da je milijon veliko, ko ga dobimo, ko pa kaj kupimo, pa razočarani vedno znova ugotavljamo, da je vreden vedno manj. Jaz pravim, da visoko kvalitetne krave zahtevajo za visoko proizvodnjo mleka dobro krmo. In prav tu, če hočemo novi mlekarni zagotoviti dovolj mleka, bomo morali nekaj storiti,« je dejal Ivo.

Z Iivotovo mamo in bratom Petrom smo se pogovarjali o nestimulativnih in neustaljenih cenah, o

zadolžnicah in nepotrebnih administracij, ker obračunavajo pologe sproti, kar bi lahko le ob zaključku leta. Tako so pospeševalci še bolj obremenjeni z administracijo. Silen napredek kmetijstva, mehanizacije, zaščite in družbenih odnosov zahteva tudi med upravniki

TZO in pospeševalci bolj šolane kadre.

Ivo: »Njive imamo velike okrog 35 arov, travnike pa oddaljene 3 km in več. Ta razdrobljenost nam vzame precej časa. Če danes nekdo usmerja kmetijo, ima težave z drago mehanizacijo, ki je še ne dobi, ker ni za take nobene prioritete in možna je špekulacija.

Mama Marjeta Povše je v Podlogu zbiralka mleka.

Stabilizacija nam kmetom prinaša nekaj vzpodbudnega. Otroci, bratje in sestre se vse česče vračajo na kmetije delat, da si bodo zagotovili pridelke.

Minule dni, pravi Ivo, je bil tako kot vsi hmeljarji živčen. Sedaj so spomladanska dela v hmeljnikih uspešno končana in že je tu košnja, ki tako želi vsem živinorejcem, naj mine hitro v lepem vremenu.

Lep pozdrav!

urednik

ZSMS

Enaindvajsetega aprila smo v Notranji trgovini ustanovili konferenco OO ZSMS DO Notranja trgovina.

Predsedstvo konference sestavljajo:

predsednik ZVEZDANA GRŽINA, nam. predsednika: BENO JUDEC, člani: vsi predsedniki OO ZSMS po TOZD

Program dela konference OO ZSMS:

1. Kviz, programstvo in volilna konferenca, družbeno srečanje
2. Sodelovanje z OO ZSMS drugih DO
3. Seminar za predsednike konference OO ZSMS
4. Akcija »Mladi inovator«
5. Sodelovanje v HME LJARJU in naših INTERNIH INFORMACIJAH
6. Delovne akcije v okviru DO in SOZD
7. Organiziranje kviza v okviru DO
8. Predavanja (strokovna, razna potopisna predavanja)
9. Organiziranje plesnih vaj in pevskega zbora
10. Organiziranje proslav ob večjih praznikih

Upamo, da bomo zastavljen program izpolnili.

V omenjen program bomo vključevali akcije, ki bodo trenutno aktualne.

Program dela se delno navezuje na delo konference OO ZSMS SOZD Hmezad.

Za boljšo koordinacijo delovanja smo ustanovili tudi tri komisije za naslednja področja delovanja:

kultura, šport in informatika.

Za uspešno delovanje teh komisij so zadolženi:

kulturna komisija TONE KRIZAN

športna komisija: BREDA ZALOKAR

informativna komisija SLAVICA STROPNIK

Po ustanovitvi konference smo na naše delovanje opozorili z naslednjimi akcijami:

– ob 1. maju smo organizirali proslavo v okviru SOZD

– 6. 5. smo se udeležili akcije »štrajfanje hmelja«. Ta akcija je bila za nas še posebno zanimiva, saj nas velika večina ni bila seznanjena s tem opravilom, vendar smo se kaj kmalu priučili in smo ob koncu vrst že postali »strokovnjaki« v tej umetnosti.

– 14. 5. se bomo udeležili kviza, ki ga organizira konferenca OO ZSMS SOZD Hmezad.

Upamo, da se bomo dobro odrezali.

Konferenca OO ZSMS DO Notranja trgovina

UPOKOJENCI

NA OBISKU PRI CILČIJU

Cilči Cizej.

Vasi po dolini so bile ovite s cvetjem cvetočih jablan, po poljih so hiteli navijati hmelj in škropil koruzišča. V Kaplji vasi sem zavil proti domačiji Cilke Cizejeve, ki je invalidska upokojenka. V vrtu je pokrita z velikim slamnikom okopavala in plela sadike zelja.

»Soseba mi je povedala, da navijate hmelj za vasjo in vas je delavec skupnih služb Hmezada kar precej in da vam kar gre. Ali niste malo predraga delovna sila? Tudi jaz ne morem brez dela, a žal mi bolezen ne dopušča visoke storilnosti. Ko se utrudim, počijem, včasih pa moram tudi za pol ure na divan.« Razkazala mi je lepo urejen vrt, na novo zorano in s šalotko posejano njivico, lepo obrezano in privezano trto, drobno mehanizacijo, češnjo, ki se ji je odlomil vrh, poteptano in na novo zasajeno živo mejo ob cesti in skedenj, na katerem bo treba zamenjati štiri opeke.

»Želim si kupiti traktor. Imam njivo in mi je tako nerodno tečnaričiti za vsako uslugo. Pod kozolcem imam voz, tudi kosilnico imam. Ko kosim, me vleče za sabo, če pa kosim z navadno koso tratnik za prašiče, zamahnem parkrat in že moram sestiti. Zato imam te cole okrog hiše. Na njivo sem želela nasaditi buče golice pa so mi odsvetovali. Tudi koruza bi dobro obrodila. Sedaj bom pa kar s strojem nasadila zelje. Traktor bi si res rada kupila.«

Sedla sva v senco in se še pomenkovala o zgodnji pomladi, divjanju hmelja, zaščiti, o standardu, ki je za upokojece občutno padel, zdravju, veselju do dela in veri v življenje ter kaj bo skuhala sestra za kosilo, ko pride z dela: z domačimi ocvirki zabeljen v krhlih krompir in z bučnim oljem, česnom in domačim kisom solato, ki je tako lepa v vrtu.

Hitro nama je potekel čas.

»Zelo vesela sem, da si me obiskal. Malokdo me obišče. Pa pridi še kaj, morda v češnjo!«

Na svidenje Cilči!

Urednik

NOVOSTI V ZAKONODAJI

(Nadaljevanje z 9. strani)

Ne glede na usmeritve aneksa pa smejo delavci v temeljnih organizacijah izplačati v letu 1983 tudi zneske nad določenim obsegom, če zagotovijo, da skupen obseg stroškov za posamezen izdelek na ravni delovne oz. sestavljene organizacije združenega dela ali po sklepu organov upravljanja med drugimi organizacijami ne preseže obsega stroškov za raven kot je možno po kriterijih tega aneksa.

Aneks se uporablja od 1. 1. do 31. 11. 1983.

N. R.

POROČILO O DELU UREDNIŠKEGA ODBORA V OBDOBJU 1978-1983

Dosedanji uredniški odbor Hmeljarja je pri svojem delu izhajal iz programske zasnove, ki jo je potrdil DS SOZD leta 1975. Po nekaterih dopolnitvah smo za Hmeljar predvideli naslednje rubrike in priloge:

- splošna družbenopolitična dogajanja, ki neposredno vplivajo na poslovanje SOZD,
- stanje in dogajanja v SOZD,
- delo samoupravnih organov,
- delo družbenopolitičnih organizacij SOZD (sindikata, ZK, ZMS),
- športna dogajanja,
- strokovna priloga,
- objave aktov in njih predlogov,
- priloga Hmeljar za hmeljarstvo,
- zanimivosti, reki ipd.

Uredniški odbor je deloval na sejah, ki so bile v prvih dneh meseca.

Na teh sejah je:

- sprejemal načrte vsebine Hmeljarja,
- sprejemal oceno vsebine Hmeljarja predhodne številke in realizacijo postavljenih nalog,
- pregledoval gradivo za naslednjo številko, kolikor ga je bilo, obravnaval tekoča dogajanja in na osnovi tega določal konkretne naloge za pridobitev člankov za naslednjo številko,
- obravnaval problematiko dopisništva in s tem v zvezi dajal pobude in predloge rešitev,
- sprejemal predlog finančnega načrta,
- predlagal spremembe in dopolnitve članov UO,
- obravnaval tehnično problematiko izhajanja Hmeljarja.

Največji problem UO ves čas je bila realizacija zastavljenega načrta vsebine Hmeljarja. Hmeljar naj bi imel več člankov o dogajanjih v Hmezadu. Članki bi morali biti kratki, jedrnat, aktualni in tako zanimivi. Zajeti bi morali problematiko in dosežke vseh področij dela, da bi naš list postal slika dogajanj ob enem pa odraz prizadevanj in uspehov naše organizacije. Če bi Hmeljar imel vse take sestavke, bi bil na eni strani učinkovito sredstvo obveščanja, na drugi strani pa odlična strokovna reklama za naše dosežke.

Žal se je ravno pri tem največkrat ustavljalo. Dotok zelenih sestavkov je bil praktično vedno slabši od dogovorjenih. UO je skušal stanje izboljšati na razne načine:

- Objavljal je pozive o sodelovanju v samem časopisu;
- Pripravil je posebno obravnavo na direktorskem kolegiju DO;
- Predlagal ustanovitev mreže obveščanja prek sekretarjev ali vodij splošnih služb oziroma vodij plansko-analitskih služb DO;
- Prirajal sestanke UO na različnih DO, da bi jih na ta način vzpodbudil k sodelovanju.

Ugotovili smo, da so bili prvi trije ukrepi skoraj brez odziva in da je le sestanek na določeni DO dal nekaj več gradiva o tisti DO kjer je bila seja (navadno samo v številki tistega meseca).

Menimo, da je tako stanje nastalo delno zaradi poplave drugega tiska, delno pa zaradi odsotnosti zavzemanja vodilnih za obveščanje prek našega časopisa. Izboljšanje lahko pričakujemo po dveh poteh:

- z izboljšanim delovanjem dopisniške mreže in
- z aktivnejšim delom na nivoju Hmeljarja (novinarsko delo).

Poseben problem predstavlja zadnji čas redno izhajanje. Zaradi zamud pri izhajanju postane marsikateri članek neaktualen. To zmanjšuje vrednost vsebine lista. S prehodom iz rototiska na fotostavek bi se morala izboljšati kakovost in skrajšati rok od oddaje gradiva do izida. Ta problem bo treba čimprej rešiti.

Ob koncu želim novemu UO, da bi njegova prizadevanja naletela na boljši odziv in da bi tako dobili časopis kakršnega smo si zamišljali tudi mi.

Predsednik dosedanjega
uredniškega odbora
Tone Gubenšek

HMEZAD NA SEJMIH LETOS

Hmezad se je na sejmih uveljavil sprva kot veletrgovina s kmetijsko mehanizacijo (tega je sedaj že dobrih 15 let - takrat smo razstavljali v Kranju, Gornji Radgoni, v Zagrebu pomladi in jeseni in seveda na našem največjem kmetijskem sejmu (v Novem Sadu), pozneje pa smo vse češče razstavljali na manjših specializiranih razstavah in tedaj so bile nosilke takšnih razstav posamezne DO ali TOZD. Predstavitev celotnega Hmezada smo zastavili na zagrebškem velesejmu v okviru tistega dela zagrebškega velesejma, ki zajema proizvodnjo in predelavo hrane ter s tem seveda

vključuje kmetijstvo. Tega je sedaj devet let...

Na sejmih, kjer predstavljamo SOZD Hmezad kot celoto, želimo uveljaviti naše ime in našo proizvodnjo na sila širokem področju, želimo biti znani v jugoslovanskem prostoru in tudi izven. Vse do lani smo dejansko našo sestavljeno organizacijo predstavili vsako leto le dvakrat v Zagrebu, lani smo prvič razstavljali tudi v Gornji Radgoni (kjer ima Notranja trgovina z Export-importom sama tudi velik razstaveni prostor, na katerem se je v zadnjih letih s svojimi izdelki pridružila še Minerva), letos

ŠPORTNO DRUŠTVO HMEZAD

Ljubitelji športa in rekreacije v Hmezadu smo se sestali na občnem zboru športnega društva Hmezad v četrtek 7. aprila. Zbora so se udeležili številni predstavniki delovnih organizacij v sestavi Hmezada in ocenili svoje dosežke in delo in tekmovalne dosežke: 1. in 2. mesto na delavskih športnih igrah občine Žalec v letu 1981 in 1982 ter druge vidne uvrstitve na tekmovanjih v regiji in republiki, ter začrtali svoje nadaljnje delo. Osnovno delovanje športnega društva v prihodnjem obdobju bo organiziranje množične rekreacije in prirejanje športnih srečanj na ravni Hmezada. V krog športnega društva naj bi pritegnili čimveč ljubiteljev športa in rekreacije iz vseh združenih organizacij. Športne igre Hmezada naj bi postale tradicionalna oblika srečanj delavcev in združenih kmetov.

Športno društvo je na občnem zboru izvolilo nove organe društva: Za predsednika je bil izvoljen dolgoletni telesnokulturni delavec in direktor Hmezada Export-import Kristijan Bobovnik, za člana izvršnega odbora pa Franc Žužej iz Strojne, Demetrij Koštomaj iz Celjske mesne industrije, Vlado Jager iz Sadjarstva Mirošan, Dušan Dimič iz Kmetijstva Žalec, Tilka Cestnik iz KZ Savinjska dolina, Jože Bevc iz Notranje trgovine, Branko Bukovnik iz Čebelarke zadruge, Anton Ajdič in DS Skupne službe, Eva Orač iz DS Skupne službe in Slavko Košenina iz DS Skupne službe.

Za častnega člana izvršnega odbora je bil izvoljen Franc Mežnar, prvi predsednik društva, ki odhaja v pokoj.

Športno društvo je imenovalo športne referente za posamezne panoge: nogomet, rokomet, košarko, odbojko, atletiko, namizni tenis, streljanje, kegljanje, šah, smučanje, rekreacijo, planinstvo, ki bodo skupaj s športnimi referenti v DO skrbeli za razvoj športa in rekreacije v Hmezadu.

Delavci in združeni kmetje, vključite se v aktivnost športnega društva Hmezad v skrbi za svoje zdravje in življenjsko vitalnost!

V mesecu mladosti bomo organizirali športne igre Hmezada, na katerih naj bo udeležena tudi vaša organizacija.

S. K.

bomo storili še korak in na posebnem razstavnem prostoru predstavili SOZD Hmezad tudi v Novem Sadu.

Tak razvoj predstavljanja je narekoval tudi vsebinsko nov pristop. Bogata kmetijska proizvodnja, ne prebogata predelava hrane (Celjske mlekarne, Celjska mesna industrija, Čebelarke zadruge, itd.), široko področje dejavnosti še posebej kar zadeva trgovino in strokovnost (inženiring) sta narekovali enakovreden delež predstavitve dejavnosti posamezne delovne organizacije, to pa je na nekaj metrih površine nemogoče drugače kot v sliki in besedi. Obogatili smo naš arhiv barvnih posnetkov in na letošnjih sejmih bomo predstavili Hmezad v slikah. Več kot 200 barvnih diapozitivov bo na pet ekranih ves delovni dan na sejmu prikazovalo naš delovni vsakdan, pa naj bo to v govedoreji ali mlekarji, v Minervi ali na polju, v tovarni krmil ali na farmi - naštevati bi lahko še in še. Toda to naj povedo slike.

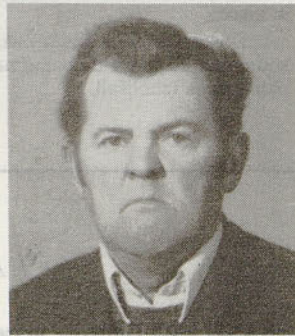
Želimo, da bi takšen pristop oblikovalce pritegnil. Po pomladanskem zagrebškem velesejmu bomo naš nastop v Zagrebu že lahko ocenili, tako s stališča vizuelne predstavitve kot tudi spriču novih stikov in povezav, ki se bodo ob današnji tržni situaciji brez dvoma spletale intenzivno.

E. O.

»In memoriam«

Mnogo prerano nas je 18. aprila zapustil naš dolgoletni sodelavec v živinoreji **JOŽE KOROŠA**.

Ko se je letos januarja upokojil, nismo pričakovali, da bo naš Puški Joža tako kratek čas užival krepko prislužen pokoj. Poslovljal se je od nas star komaj 59 let. Mnogo prerano za vse, ki smo ga poznali.

Rodil se je 28. 10. 1923 v Renkovicah pri Murski Soboti. Bil je član družine s šestimi otroki. Že zelo zgodaj mu je umrla mati in mladost je preživel pri tujih ljudeh.

Pot usode ga je leta 1962 pripeljala v našo dolino. Delal je v pitališču na Puši, kjer je skrbel za živino kot, da je njegova oseba last. Jožeta je odlikovala izredna ljubezen do živine, kmečkega dela in zemlje. Ko smo ukynili pitališče na Puši, je vrsto let vse do upokojitve delal kot krmilec živine na mlečni farmi Zaloga. Tudi od letošnjega januarja, ko ni bil več v delovnem razmerju pa vse do prerane smrti je često prihajal na farmo, saj je prihajal med svoje ljudi. Tudi mi ga bomo ohranili kot našega v trajnem spominu.

OOS DE Govedoreja

UKINILI SMO PREDSTAVNIŠTVO V SKOPJU IN PRODAJALNO V KOČANIH

Že koncem leta 1982 se je v TOZD Veleprodaja ugotavljalo, da v sedanjih pogojih gospodarjenja ni več perspektive za poslovanje predstavništva v Skopju.

Koncem leta 1982 so bili navezani stiki z več OZD iz Skopja, da bi prevzele poslovne prostore in delavce našega predstavništva. Razgovori so bili vodeni z DO Agrohemizacija Export-Import Skopje in DO Gradinar Loza. Prva je kasneje odstopila od realizacije, z DO Gradinar Loza OOZT Gradinarcoop pa je bil sklenjen sporazum o prenosu dejavnosti prevzemu poslovnih prostorov in zaposlenih delavcev. Tako so delavci pričeli z delom v novi OZD s 1. 3. 1983.

Tudi za prodajalno v Kočanih ni bilo več perspektive, ker je prodajo piščančjega mesa po sporazumu prevzela OZD Skopski pazar, zato je delavski svet na seji dne 5. 4. 1983 sprejel sklep o ukinitvi navedene prodajalne.

FILIP LESJAK

Športno udejstvovanje v KZ DRAVA Radlje

KZ DRAVA Radlje sodeluje v občinskem sindikalnem prvenstvu občine Radlje. Letos smo do sedaj sodelovali v treh disciplinah – ženske in v dveh disciplinah moški. Ekipno smo dosegli po panogah naslednje rezultate:

veleslalom – ženske	3. mesto
veleslalom – moški	4. mesto
kegljanje – ženske	11. mesto
kegljanje – moški	8. mesto
odbojka – ženske	5. mesto

Ekipno so ženske trenutno v skupni razvrstitvi na 3., moški pa na 4. mestu.

Do konca junija nas še čakata dve disciplini, na kateri nameravamo sodelovati. Upamo, da bomo našo pozicijo do konca prvenstva obdržali oziroma še izboljšali.

VIKTORIJA PUHNER

VABILO

Konjeniški klub Gotovlje priredi 3. julija ob 14. uri v Gotovljah

II. VELIKE KONJSKE DIRKE

v preskakovanju zaprek, galopu, kasu in z vprego ter dopoldne občinsko razstavo kmečkih konj.

Po dirki bo vrtna veselica.

Vabljeni!

25. junij

Žalska noč

bo na tržnici in pred gostilno Hmeljar od 19. ure do jutra. Nudimo izbrane pijače in jedače.

Igrali bodo Veseli hmeljarji, zabaval vas bo celjski Poldek.

Vabljeni!

PRVOMAJSKA KRIŽANKA

Izžrebanci

1. nagrada: 1.000.– din Vito Kržišnik, Žalskega tabora, Žalec
2. nagrada: 500.– din Franc Jereb, Partizanska 37, Žalec
3. nagrada: 200.– din Maja Bertonec, Železnikova 18, Maribor
4. nagrada: 200.– din Romana Bastl, Šempeter 159/A
5. nagrada: 200.– din Iva Kveder, DSSS Hmezad.

Čestitamol!

Uredništvo

Glasilo Hmeljar izdaja delavski svet SOZD Hmezad Žalec – Ureja uredniški odbor: predsednik Slavko Košenina; člani: Metka Vočko, Ivan Vodlan, Eva Orač, Martina Krajnc, dipl. inž. kmet., Miljeva Kač, dipl. inž. kmet. – urednica strokovne priloge za hmeljarstvo. Vili Vybihal, kmet. inž. – glavni in odgovorni urednik – Uredništvo je v SOZD Hmezad v Žalcu, Ulica Žalskega tabora 1 – Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.000 izvodih – Mesečna naročnina 26 din – Tisk AERO Celje – TOZD Grafika

UPOKOJENCI SO ZBOROVALI

Devetnajstega maja se je od okrog 600 sestalo nad 120 upokojevcev na ustanovnem občnem zboru aktiva upokojevcev Hmezada.

Sprejeli so program in pravilnik dela ter izbrali vodstvo:

1. Franc VOGRINC, Kmetijstvo Žalec
2. Ivan STROŽER, KZ Sav. dolina Žalec
3. Marija OREHOV, Vrtnarstvo Celje
4. Pavla ZUPANC, CMI
5. Anton GRM, CMI
6. Franc HRUŠOVAR, CMC
7. Vlado BIRSA Export-import
8. Milan KRAŠOVIČ, Export-import
9. Janko CVETKO, Strojna Žalec
10. Franc PODOBNIK, Notranja trgovina
11. Franc ŠPEGLIČ, DSSS – tajnik
12. Vojko HOLOBAR, DSSS – predsednik
13. Franc SAVINEK, DSSS – namestnik predsednika
14. Slavica ZAGODE, DSSS
15. Peter PETKOVSKI, DSSS

JUBILANTI

60. LETNIKI

(Od 1. 5. do 13. 5. 1983)

Anton GLAZER
Anton JUREŠ
Ferdo RAPAC

KZ DRAVA Radlje
Kmetijstvo Žalec
KZ DRAVA Radlje

50. LETNIKI

Ivan SVEČAK
Anton ŠTEFANČIČ

Celjska mesna ind. Celje
Celjske mlekarne Celje

OBISK NA NOVOSADSKEM SEJMU

Predstavniki SOZD Hmezad, direktorji delovnih organizacij, TOZD, strokovni delavci in združeni kmetje so si 18. maja skupno ogledali novosadski sejem in se seznanili z novostmi na področju kmetijstva. Hmezad je prejel več priznanj za uspešno proizvodnjo in dolgoletno sodelovanje na sejmu.

SREČANJE SOZD HMEZAD – MERX

Najvišji predstavniki SOZD Hmezad in SOZD Merx so se srečali na delovnem sestanku v Preboldu, dne 13. 5. 1983. Na sestanku, na katerem so bili navzoči tudi sekretar MS ZKS Celje tov. Emil Rojc, predsednik MGZ Celje tov. Janez Lenasi, tov. Franjo Lubej in predsednika OK ZKS Celje in Žalec tov. Zalezina in tov. Semprimožnik, so ocenili dosedanje sodelovanje in se dogovorili za nadaljne razvijanje medsebojnih odnosov.

Za smeh

Dopustniška

- Parcelo ob morju bi prodal...
- Morda bi jo jaz kupil... Kdaj lahko pridem pogledat?
- Jutri dopoldne, ko bo oseka...

Rojstni dan

- Mamici sem včeraj voščila za 12. rojstni dan.
- ???
- Da, rojena je 29. februarja.

Če junija sonce pripeka, vmes dežek pohleven rosi, ni treba se bati nam teka: obilo nam zemlja rodi.

Najboljši nasvet je izkušnja, a kaj, ko pride vedno prepozno in je zelo draga.

Največ zakonov je v najbolj pokvarjeni državi.

Vsak človek je skrivna zgodovina.

OGLAS

Kupim z bobrovcem pokrit kozolec ali opeko samo.

Hido Đumhur
Malgajeva 10, Celje

OGLAS

Prodam 16 kvadratno hmeljsko sušilnico.

Franč Kralj
Preserje 6
63314 Braslovče

OGLAS

Prodam dobro ohranjeno peč PEKALO za 16 m² hmeljsko sušilnico.

Janez MAROLT
Ločica 2, Polzela

HMELJAR

JUNIJ – 1983 – ŠT. 5

PRIOLOGA ZA HMELJARSTVO

Dolar Milan, dipl. ing. agr.

OCENA LETINE 1982

(Povzetek iz referata, na seminarju hmeljarskih tehnologov in pospeševalcev 23. in 24. februarja 1983 v Ormožu)

V letu 1982 smo v Sloveniji pridelali skupno 4115 ton hmelja ali povprečno 1725 kg/ha. Samo v starih nasadih smo ga pridelali 1889 kg/ha, če pa ne bi bilo toče in viharja, pa celo 2070 kg/ha.

Odločilen delež za tak izjemno velik pridelek gre pripisati ugodnemu vremenu, čeprav so bila vmes tudi kritična obdobja.

Tako je bil april izredno suh, s 43 mm manj dežja kot je 25-letno povprečje in hladnejši za 1,8 °C. Zaradi takega vremena je bila rez na vseh kultivarjih opravljena v optimalnem času, ravno tako tudi predhodna priprava zemlje. Že v aprilu smo pričeli z napeljavo vodil.

Še naprej hladna je bila prva dekada maja za 1,5 °C, dočim sta bili druga in tretja nad povprečjem (II. + 1,7, III. + 1,8 °C), ves maj pa toplejši za 0,7 °C. Ugodno razporejenih padavin je bilo v tem mesecu več za 22,6 mm.

Malo toplejši od povprečja je bil mesec junij, za 0,9 °C, dežja pa je bilo za 6 mm več. Prvo kritično pomanjkanje vlage v tleh je bilo v začetku junija, ko 13 dni ni padlo nič dežja (od 27. 5. do 9. 6.). Ko je od 9. junija v petih dneh padlo 66 mm dežja, se je stanje normaliziralo. V času pomanjkanja vlage so dnevni prerasti že začeli upadati. Zato je bila 2. dekada za 2 °C hladnejša od povprečja, prva pa toplejša za 3,8 °C.

Mesec julij je bil za 1,1 °C toplejši in za 13 mm je bilo več padavin. Tudi v mesecu juliju

Rastline so bile močnejše olistane, storžki pa nekoliko bolj rahlo zraščeni in večji.

je nastopilo eno kritično sušno obdobje, ki je trajalo 13 dni, (od 30. 6. – 12. 7.). Vmes smo sicer beležili tri dni skupaj 4 mm dežja, vendar ni to nič pomenilo, ko so bile temperature izredno visoke, tudi nad 30 °C. Na vegetativno rast suša ni imela več bistvenega vpliva, saj se je že začela generativna faza.

Avgust je bil za 0,9 °C toplejši od povprečja s 5,5 mm padavin več. Padavin v prvih dveh dekadah je bilo nekoliko manj, vendar so zadostne zaloge iz julija ugodno vplivale na razvoj hmelja. V 3. dekadi tj. v času obiranja je padlo v treh dneh 79 mm dežja, prej in po tem pa je bilo vreme izredno naklonjeno.

Tako je bilo obdobje april – avgust toplejše za 0,11 °C, padavin pa je bilo za 33,5 mm manj, so pa bile razmeroma ugodno razporejene. Vsota temperatur v tem obdobju je bila 826 °C (povpr. je 808), padavin pa 556,5 mm (povprečje 589).

Zaradi hladnega in suhega aprila je hmelj zelo počasi odganjal. Tako po prvomajskih praznikih ni bilo kaj napeljevati. Vrste so bile dobro vidne, višina hmelja je bila 10–20 cm. V tem času smo predhodno čistili hmeljišče, tako da je bila napeljava trt po 10. maju možna in je bila opravljena v optimalnem času. Že 20. maja je bil dnevni prirast 14 cm. Tako beležimo 20. maja naslednje višine hmeljne rastline:

Savinjski golding	1982	140 cm
Aurora	1982	169 cm
Atlas	1982	140 cm

povprečje 142 cm (od 50–223)

povprečje 131 cm (od 103–193)

povprečje 135 cm (od 93–191)

Številke v oklepaju pomenijo povprečno višino hmeljne rastline v tem času (20. maj). Za savinjski golding je to 20-letno povprečje, za auroro in atlas pa 10-letno. Tako pomeni, da smo na ta dan imeli 50 cm pa tudi 223 cm visok savinjski golding.

Stanje 3. junija pa je bilo:

Savinjski golding	351 cm	povprečje 281
Aurora	353 cm	povprečje 250
Atlas	321 cm	povprečje 263

Dnevni prirasti so bili od 12–19 cm, različno po kultivarjih, 12. junija so se dnevni prirasti zmanjšali na 10 cm zaradi visokih temperatur in pomanjkanja vlage. Nadalje smo 18. junija beležili pri savinjskem goldingu višino 570 cm (povprečno 500) 5. julija čez oporo ali 7 m in več.

Vegetativna rast se je zaključila pravočasno, polno cvetenje je nastopilo 12. julija. Aurora in bobek dva dni kasneje, ostali kultivarji pa še kasneje. Rastline so bile valjaste oblike, tudi auroro, atlas pa z močnim košem. Značilno za vse kultivarje (tudi auroro) je bilo, da so bile visoko gole. Na dolgih panogah je bil gost cvet.

Prehod v storžke se je pričel (pri savinjskem goldingu) 26. julija, prej kot leta 1981, ko je ta faza nastopila 2.–3. avgusta. Zato je bilo zorenje zgodnejše, pri savinjskem goldingu 13. avgusta, aurori 13.–17. 8., atlasu 19.–23. 8.

Že pri cvetenju je kazalo, da bo hmelj prej dozorel.

Obilna masa rastlin in neurja so bila preveliko breme za mnoge žičnice.

Kot že napisano, smo v letu 1982 na vseh starih nasadih pridelali 1889 kg/ha suhega hmelja. Savinjskega goldinga smo pridelali 1598 kg/ha, aurore 2096 kg/ha in atlasa 2054 kg/ha. Ker količine hmelja, pridelanega v prvoletnih nasadih nismo mogli ločeno ugotavljati,

smo za vse kultivarje upoštevali 200 kg/ha, evidentno pa je, da ga ponekod sploh nismo obirali, drugod, zlasti prvoletniki – sajani z ukoreninjenici, pa so dali tudi 1000 kg/ha.

Primerjava doseženih pridelkov v zadnjih treh letih je naslednja:

Kultivar	Leto	1980			1981			1982		
		kg/ha	več	relativno	kg/ha	več	relativno	kg/ha	več	relativno
Savinjski golding		1378	–	100	1518	–	100	1598	–	100
Aurora		1923	545	143	2240	722	147	2096	498	131
Atlas		1649	271	119	2028	510	133	2054	456	128

Kultivar	Leto	Teža 100 storžkov gr		Dolžina storžka mm	
		1981	1982	1981	1982
Savinjski golding		10,56	11,41 + 0,85	27,4	28,8 + 1,4
Aurora		12,23	13,19 + 0,96	26,0	27,9 + 1,9
Atlas		10,87	11,56 + 0,69	26,5	28,1 + 1,6

Pridelki se iz leta v leto večajo, zlasti opazno je pri savinjskem goldingu, dočim sta aurora in atlas vedno boljša od savinjskega goldinga le aurore je bilo v letu 1982 manj kot v letu 1981, kar je pripisati dejstvu, da so bili nasadi aurore tudi visoko goli. V višini dosega rok ni bilo storžka, v drugih letih so storžki že na 1 m višine in še višje. Relativni pridelek napram savinjskemu goldingu je pri aurori sicer večji, razlika v pridelku pa v letu 1982 občutno manjša kot v letu 1981 (za 224 kg/ha).

V času obiranja smo ugotavljali težo škafo, dolžino storžkov in težo 100 storžkov. Teža škafo pri savinjskem goldingu je bila 528 gr, kar je za 0,9 grama manj kot v letu 1981, podobno letu 1980.

Storžki so bili pri vseh kultivarjih težji kot v letu 1981 in daljši.

Odstotek alfa kislin je bil pri vseh kultivarjih nižji kot v letu 1981 in sicer savinjski golding 5,8 (1981 5,94), aurora 10,97 (1981 11,24), atlas

9,95 (1981 7,70), vse računano brez vlage (absolutno suh).

V letu 1982 smo pridelovali hmelj na 2386 ha, po kultivarjih:

savinjski golding	948 ha ali 39 %
aurora	1007 ha ali 42 %
atlas	281 ha ali 12 %
apolon	110 ha ali 5 %
ostalo	40 ha ali 2 %

Pridelek savinjskega goldinga je zastopan s 34,5 %, kultivarji 63,4 %, B in ostali pa z 2,1 %. V letu 1981 je bilo 43 % površin posajen s savinjskim goldingom.

Ko ugotavljamo vzroke za tako ugodno letino, moramo v prvi vrsti zaključiti, da je kljub dvema kritičnima obdobjema pomanjkanje vlage v tleh bilo vreme zelo ugodno, da je rastlina pravočasno dosegla vrh opore. Da so bili storžki daljši in težji, so tudi prispevali k večji skupni količini (pogojeno z vremenom).

Tla pri tem niso odigrala odločilne vloge, saj na enakih tleh pridelujemo hmelj že vseskozi. Vse delovne faze pa so bile ob takem vremenu opravljene v optimalnem času, gnojenje se verjetno podobno kot vsa leta nazaj ni bistveno spremenilo. Sistemski fungicidi so s svojim delovanjem zatrli primarno infekcijo peronosporo iz naših hmeljišč. Škodljivci so le tu in tam napravili nekaj škode. Škode po viharju in toči je bilo razmeroma dovolj, vendar so te škode vsakoletne na manjšem ali širšem območju. Seveda bi bila škoda še večja, če bi neurja zajela osrednjo hmeljarsko področje.

Dosledno in pravočasno se lotimo dela v letu 1983, pa uspeh ne bo izostal, če nam bo vreme naklonjeno.

Gajšek Helena, dipl. oec.

PORABA ENERGIJE PRI SUŠENJU HMELJA

Energetska kriza nas v zadnjih nekaj letih vse bolj vznemirja in hkrati vzpodbuja k čim racionalnejšemu izkoriščanju energetskega vira na vseh področjih človekove dejavnosti. Vrstijo se številne znanstvene raziskave, ki poskušajo bolj ali manj celovito osvetliti energetske bilance v proizvodnji. Znatno količino energije porabi tudi pridelovanje hmelja. Pri hmelju lahko govorimo o indirektni porabi primarne energije preko osnovnih sredstev, kemijskih sredstev in električne energije ter o direktni porabi primarne energije preko goriva za pogonske stroje in goriva za sušenje hmelja. Od naštetih načinov porabe primarne energije se bom omejila na gorivo za sušenje hmelja, ki predstavlja poglobitveni del porabe energije v hmeljarski proizvodnji (25–35 %).

Podatke o porabi premoga in olja za sušenje smo zbrali s pomočjo ankete, ki so se je udeležile skoraj vse hmeljarske delovne organizacije. Pri obdelavi anketnih listov smo izločili ekstremne podatke, ki vidno odstopajo od poprečja, da bi dobili statistično realne.

Pri sedanjih tehnologijah je za sušenje hmelja potrebno približno 2,5 kg premoga oziroma 0,6 l olja na 1 kg posušenega hmelja. (Po Kohlmannu in statistični publikaciji Datensammlung str. 36). Spremljanje podatkov v letih od 1978 do vključno 1981 pa nas je pripeljalo do naslednjih podatkov o porabi goriva za sušenje. Poprečna poraba premoga je znašala:

leta 1978 ... 2,76 kg

leta 1979 ... 2,67 kg

leta 1980 za statistično obdelavo neustreznih podatki

leta 1981 ... 2,57 kg/kg suhega hmelja.

Pri računanju poprečnih porab smo ugotovili, da obstajajo v praksi znatna nihanja med posameznimi anketiranci, saj se giblje poraba od 1,98 do 3,15 kg premoga/kg suhega hmelja. Poprečna poraba premoga dobljena iz triletnih podatkov znaša 2,67 kg/kg suhega hmelja.

Poprečna poraba kurilnega olja za 1 kg suhega hmelja pa znaša po letih:

1978 ... 0,64 l

1979 ... 0,57 l

1980 ... 0,55 l

1981 ... 0,57 l/kg

Enako kot pri porabi premoga smo tudi pri porabi olja zasledili znatna nihanja, saj se giblje od 0,36 do 0,93 l/kg suhega hmelja. Poprečna poraba olja dobljena iz štiriletnega spremljanja pa znaša 0,58 l/kg suhega hmelja.

Navkljub veliki porabi energije v hmeljarski proizvodnji le-ta ni predstavljal tako pomembne vloge v skupnih proizvodnih stroških pred porastom cen primarne energije. S pojavom energetske krize in skokovitega porasta cen nafte na svetovnem tržišču pa se je njena vloga bistveno spremenila. Zaradi različnega gibanja cen posameznih vrst goriva bom skušala z ekonomskega vidika prikazati porabo premoga in olja in s tem določiti njuno mesto v skupnih proizvodnih stroških.

Za informacijo naj navedem, da je cena premoga porastla od 0,47 din na kilogram v letu 1978, na 1,45 din/kg v letu 1981 (to je za 283 %). Še hitrejši porast cene ugotavljamo pri kurilnem olju: od 3,90 din na 13,39 din v letu 1981 (to je za 343 %).

Stroški energije za sušenje so odvisni od vrste in cene goriva, kot seveda od tehnike in tehnologije sušenja. Vsi napori za izboljšanje tehnike in tehnologije sušenja v zadnjih letih niso mogli omiliti tako velikega porasta cene energije, posebne cene olja. Kot posledica takšnih gibanj so narasli stroški goriva za sušenje in sicer:

– pri porabi premoga so se stroški kurjave za 1 kg suhega hmelja dvignili od 1,31 din na 3,46 din – to je za 264 % (1978–1981)

– pri uporabi kurilnega olja so se stroški kurjave za 1 kg suhega hmelja dvignili od 2,50 din do 7,63 din – to je za 305 %.

Da bi bila cenovna primerjava med vrstama goriva realnejša, moramo upoštevati njuno različno energetske vrednosti in sicer:

1 kg premoga vsebuje 2500 Kcal = 10,5 MJ

1 l olja vsebuje 8000 Kcal = 33,5 MJ

To pomeni, da potroši prvi 27,90 MJ medtem ko drugi samo 19,50 MJ za 1 kg hmelja. Tehnologija sušenja s premogom zahteva torej 43 % več energije kot tehnologija sušenja z oljem. Večjo potrošnjo energije pa do neke mere nadomesti znatno nižja cena energije premoga po enoti energetskega ekvivalenta. Cena goriva za 1 MJ znaša za premog (po ceni iz leta 1981) 0,13 din, za olje pa znaša 0,40 din (energetski ekvivalent premoga je 3 × cenejši kot energetski ekvivalent olja). Lahko trdimo, da so stroški energije za sušenje v naših razmerah pri uporabi olja večji, medtem, ko so stroški delovne sile nižji kot pri uporabi premoga.

Z rastjo stroškov kurjave za sušenje, se je povečal tudi delež sušenja v skupnih proizvodnih stroških in sicer znaša 2,2 % pri uporabi premoga oziroma 4,9 % pri uporabi olja.

Izredno dinamična rast stroškov za kurjavo nas opozarja, da bomo morali v bodoče posvetiti vso pozornost zmanjšanju stroškov sušenja s pomočjo tehničnih izboljšav, ki bodo omogočile optimalnejše izkoriščanje energije in uspešnejšo organizacijo dela. K znižanju stroškov lahko prispeva tudi izbira najcenejšega goriva po enoti energetskega ekvivalenta.

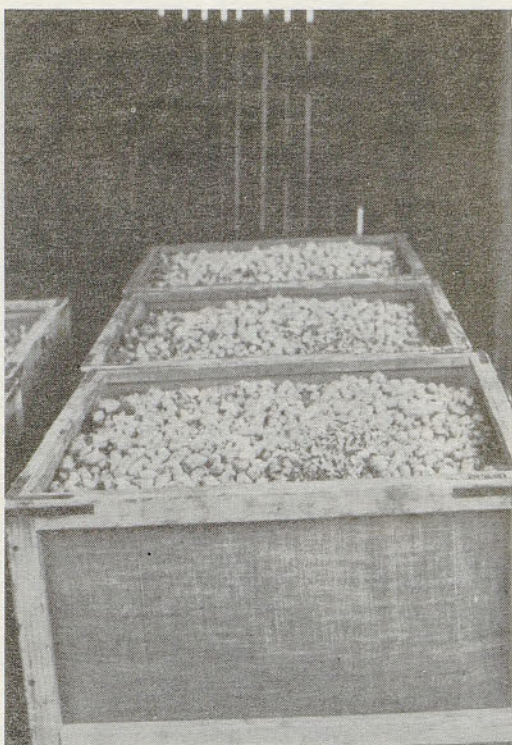
Na koncu naj za informacijo dodam rezultate uporabe novega tipa peči za sušenje hmelja. Glede na to, da so obratovalne samo dve, razpolagamo z zelo skopimi in seveda približnimi podatki. Po približnih izračunih (v kolikor se lahko zanesemo samo na izjave uporabnikov o porabljenem gorivu) bi znašala poraba premoga za 1 kg suhega hmelja med 1,30 in 1,66 kg, kar je znatno nižje od porabe dosedanjih peči na trdo gorivo.

Posebnosti obiranja hmelja v letu 1982

Kljub temu, da smo lani pospravili rekordno letino 4115 ton hmelja, je bilo na lanskem obiranju precej ostrih pripomb. Največ jih je letelo na zdrobljenost hmelja, na primesi listja med hmeljem, manj pa na spremembo barve, kemične lastnosti storžka in drugo. Čeprav se približuje že letošnje obiranje, se kritike na račun lanskega spravila pridelka še niso polegale, kajti pri lanskem obiranju hmelja je bilo storžnih, in registriranih nekaj grobih napak, ki se ne smejo več ponoviti. Pomanjkljivosti pri strojnem obiranju je bilo morda res nekoliko več kot običajno, vendar ne bi mogli trditi, da smo v letu 1982 vrteli obiralnike in naravnavali stroje bistveno drugače (slabše) kot leto poprej ali prejšnja leta. Toda tam, kjer so se slabemu obiranju pridružile še napake pri sušenju in basanju je bila kakovost hmelja pri prevzemu res najbrž že bistveno drugačna od tiste, ki smo je imeli še na njivi. Zato so obljube in sklepi, da se kaj podobnega ne sme več dogoditi toliko bolj potrebne in resne. Vendar vsepovsod ni bilo tako kritično. Nekateri hmeljarji so pa le ohranili kvaliteto.

Velik vpliv na potek obiranja je imela zrelost. Pravi čas za začetek obiranja lani smo večinoma najbrž res zamudili. Čeprav smo že v času cvetenja hmelja opozarjali, da bo hmelj najbrž prej dozorel kot običajno in tudi da bodo storžki večji kot običajno, obiranje ni steklo pravočasno. Tolikšnega prehitavanja zrelosti namreč nismo pričakovali. Pravzaprav, pa odkar obiramo strojno, raje začnemo z obiranjem kakšen dan pozneje kot prezgodaj, saj vemo, da je nedozorel hmelj lažji in da prezgodnje rezanje trt znižuje pridelek še v naslednjem letu. Tako se je lani dogajalo, da je hmelj močno prezorel, že preden je bil v celoti obran in so bili storžki še bolj krhki in občutljivejši na mehanična tretiranja. Poleg tega so bili storžki večji (pravi češpljevec) po meritvah za 1,5–2 mm daljši in nekoliko bolj rahlo zaraščeni in zategadelj še bolj krhki kot običajno. Bili pa so tudi specifično lažji, rastline pa močneje olistane, kar je v čistilnikih oziroma pri prebiranju povzročalo večje težave pri ločevanju listja (primesi) od hmelja. Pri natančnejšem čiščenju so med odpadke začeli uhajati tudi storžki.

V letu 1982 je na toplejših področjih prezorel in se bolj drobil tudi atlas.

Posledica takšnega stanja hmelja, pa tudi napak pri obiranju, je bila ponekod večja zdrobljenost, več primesi listja in pecljev med hmeljem (več ostankov pesticidov) manj lupolina in podobno. Veliko slabše je bilo tam, kjer obiralni stroji niso bili pravilno naravnani ali pa da so

bili pomembni elementi obiranja celo izključeni kot npr. ventilatorji, ročno prebiranje in podobno. Sicer pa pogledimo, kako smo imeli nastavljen obiralne stroje lani v primerjavi z letom poprej – razpredelnici 1 in 2.

Tabela 1: Izmerjeno število vrtljajev obiralnih valjev v času obiranja v letu 1982

Meritve	Wolf 280		Bruff B		Bruff BB	
	obiralnik	položaj ročice	I. obiralnik	II. obiralnik	I. obiralnik	II. obiralnik
Povprečno vrt/min	134	4,6	115	122	117	128
Minimalno vrt/min	110	3	105	108	100	108
Maksimalno vrt/min	180	7	130	140	133	150
Standardna dev.	17	1,14	8	10	13	16
Območje večine	117–151	3,5–5,7	107–123	112–132	104–130	112–144
K. variabil % 82	13	25	7	9	11	12

Tabela 2: Primerjava števila vrtljajev obiralnih bobnov med letoma 1981 in 1982

Leto	1981		1982	
	vrtlj/min	ročica*	vrtlj/min	ročica*
Obiralnik				
Wolf 280/I.	142	4,3	134	4,6
Bruff B I. ob.	107	–	115	–
Bruff B II. ob.	124	–	122	–
Bruff BB I. ob.	133	–	117	–
BB II. ob.	158	–	128	–

* položaj ročice za reguliranje distance med obiralnimi bobni, računajoč od zgoraj navzdol.

Iz podatkov v razpredelnici 1 razberemo, da je večina obiralnih strojev obratovala zmerno in da pri nastavitvi obiralnikov ni bilo večje variabilnosti. Če podatke o številu vrtljajev obiralnih bobnov primerjamo s podatki iz leta 1981, vidimo, da so obiralni stroji Wolf obratovali v povprečju celo z nekoliko nižjimi vrtljaji in z za spoznanje bolj približanimi obiralnimi bobni kot leto poprej. Z nižjimi vrtljaji so obratovali tudi obiralni stroji Bruff BB. Za obiralne stroje Bruff B lahko rečemo, da so obratovali v približno enakem režimu kot predlani. Prvi obiralniki teh strojev so se vrteli z 8 vrtljajev/min (7%) hitreje, drugi pa za 2 vrtljajev/min (2%) počasneje. Na splošno lahko rečemo, da v negativno smer ni večjih odstopanj med letoma 1981 in 1982. Večja razlika v plus je nastala le pri obiralnih bobnih Bruff BB, ki so se v letu 1982 vrteli precej počasneje in za storžke bolj prizanesljivo. Na osnovi dobljenih podatkov torej ne moremo trditi, da se je hmelj v letu 1982 drobil zaradi bistveno drugačnih razmer na obiralnih strojih. Torej je vzroke iskati v prezrelosti, bolj rahli zaraščeni in večji krhkosti storžkov, ki pa se ji obiralni stroji niso mogli prilagoditi v večji meri, saj so se storžki drobili že pri počasnem vrtenju obiralnih bobnov in blagem obiranju. Opaziti je bilo, da so si strojniki pri obiralnih strojih celo bolj prizadevali kot leto poprej, da bi hmelj obirali brez večjih izgub in da se zdrobljenju v večji meri ni dalo izogniti.

Kakovost obiranja smo poleg spremljanja nastavitve obiralnih strojev ocenjevali tudi na osnovi vzorcev nabranega hmelja. Pri odvzemanju vzorcev smo opazili, da se je hmelj na tistih področjih, kjer prej dozori, tudi lani pri obiranju bistveno bolj drobil in se temu ni dalo izogniti tudi s še tako preciznim naravnavanjem obiralnih strojev.

Mehanske analize lani nabranih vzorcev hmelja kažejo na nekoliko drugačno kvaliteto obiranja kot prejšnja leta. Rezultati, ki so primerjalno nanizani v razpredelnici 3–7 za za-

dnja tri leta, kažejo po posameznih lastnostih na večja odstopanja. Ponekod je opaziti velike razlike med letom 1982 in prejšnjima letoma, kakor tudi med različnimi lokacijami in različnimi tipi obiralnih strojev. Rezultati analiziranja vzorcev so izraženi v odstotkih, da je možna navzkrižna primerjava. Izračunane so tudi vrednosti standardnih odklonov (s), ki kažejo na večja ali manjša odstopanja in variabilnost znotraj vzorčnih skupin.

Dobljeni rezultati za savinjski golding na stroju Bruff B, na katerih oberemo najbrž največ hmelja (razpredelnica 3) kažejo, da je količina celih storžkov v letu 1982 precej manjša, količina poškodovanih storžkov v nabranem hmelju pa je narasla. Manjša nihanja so tudi pri količini plev, količina primesi pa je dokaj konstantna in se je gibala okrog 4%. Slična je tendenca za savinjski golding tudi na velikih strojih Bruff BB, čeprav smo te obiralnike vrteli bolj zmerno kot leto poprej, le de je količina primesi v lanskem letu bistveno večja. Koliko večja je količina primesi subjektivne narave, ni mogoče natančneje opredeliti, sicer pa običajno v kvaliteti nabranega hmelja glede mehanskih lastnosti, med stroji Bruff B in BB običajno ni večjih razlik, če so le-ti optimalno pripravljene.

Obiranje savinjskega goldinga na strojih Wolf (Wolf 280) je bolj pereče, ker so poškodbe pridelka, posebno savinjskega goldinga, praviloma večje kot na strojih Bruff. Primerjava rezultatov analiziranja vzorcev nabranega hmelja kaže slično kot pri prejšnjih. Tendence zmanjšanja količine celih storžkov in porast količine poškodovanih, v enem primeru pa tudi primesi (za Wolf 280 nenavadno), je za leto 1982 močneje izraženo. Močno so izražene tudi razlike med lokacijami oziroma posameznimi vzorčnimi. Tako dosegamo z enakimi stroji na ekstremno različnih (oddaljenih) lokacijah lahko bistveno različne rezultate. Pri tem se običajno neoparavničeno hudujemo le na stroje, včasih še na izdelovalca strojev, če so nevednosti nekoliko večje.

Tabela 3: Mehanske lastnosti nabranega hmelja
Sorta: savinjski golding
Obiralni stroj: Bruff B

Analiza Leto	Število vzorcev	Celi storžki		Poškod. storžki		Pleve		Primesi	
		%	S	%	S	%	S	%	S
1980	12	59,47	10,98	32,76	7,27	3,69	1,95	4,89	2,95
	8	62,05	2,88	32,89	2,75	1,60	0,65	3,45	1,88
1981	15	51,29	7,22	39,49	7,12	4,33	2,09	4,89	2,64
	8	41,55	5,83	47,44	6,23	6,32	2,00	4,65	0,87
1982	8	49,09	6,72	44,37	5,00	2,41	0,93	4,10	1,17
	8	54,96	5,14	38,02	4,26	2,65	1,57	4,35	2,03

* več strojev

Tabela 4: Mehanske lastnosti nabranega hmelja
Sorta: savinjski golding
Obiralni stroj: Bruff BB

Analiza Leto	Število vzorcev	Celi storžki		Poškod. storžki		Pleve		Primesi	
		%	S	%	S	%	S	%	S
1980	8	54,97	6,09	38,41	5,08	3,55	1,15	3,06	0,98
1981	8	52,63	7,30	42,38	7,71	1,75	0,98	3,25	0,90
1982	8	45,77	4,69	41,45	3,18	2,98	0,68	9,78	3,35

Tabela 5: Mehanske lastnosti nabranega hmelja
Sorta: Savinjski golding
Obiralni stroj: Wolf 280/l.

Analiza Leto	Število vzorcev	Celi storžki		Poškod. storžki		Pleve		Primesi	
		%	S	%	S	%	S	%	S
1980	1	41,23	-	47,32	-	9,79	-	1,66	-
1981	16	37,57	8,03	47,45	7,73	11,93	5,02	3,04	3,21
	8	38,45	3,49	44,52	4,65	8,26	1,59	8,75	2,51
1982	8	29,15	7,22	60,79	6,65	7,16	1,29	2,87	0,57
	8	21,09	7,57	64,49	5,77	12,69	4,26	1,70	0,31

* več strojev

Za auroro, obrano na strojih Bruff B kažejo v razpredelnici 6 nanizani rezultati, da je po količini celih in poškodovanih storžkov, ta sorta bistveno manj občutljiva na strojno obiranje. Vendar je tudi tu nakazana tendenca zmanjšanja količine celih storžkov v masi nabranega hmelja, precejšen porast količine plev, pa tudi

primesi. To kaže, da so bile fizikalne lastnosti tudi pri storžkih aurore v letu 1982 drugačne in spremenjene, podobno kot pri savinjskem goldingu.

Nekaj podatkov je na voljo tudi za sorto atlas, obrano na obiralnem stroju Bruff B. Primerjava obiranja med letoma 1981 in 1982 je poka-

zala, da se je v letu 1982 tudi atlas precej bolj drobil kot leto poprej. Delež celih storžkov je manjši, poškodovanih pa večji. Primesi je zaradi lažjih storžkov pri atlasu običajno nekoliko več kot pri drugih sortah hmelja. V toplejših področjih je tudi atlas prezorel.

Sklepna ugotovitev bi bila, da je bilo obiranje hmelja letnika 1982 edinstveno po količini pridelka, nekoliko posebno pa tudi po značilnostih oziroma fizikalnih lastnostih storžkov.

Strojno obiranje je potekalo v dokaj normalnih razmerah, le da so bili obiralni stroji zaradi obilice pridelka obilnejših rastlin in večje olistanosti večinoma zelo obremenjeni, ponekod pa tudi preobremenjeni, kar se je odražalo na kvaliteti obiranja. Z meritvami števila vrtljajev obiralnih bobnov je bilo ugotovljeno, da so bili obiralniki večinoma pravilno naravnani in celo bolj precizno kot prejšnja leta. Pri opazovanjih je bilo evidentiranih tudi nekaj pomanjklivosti objektivne, pa tudi subjektivne narave, ki so se seveda negativno odražale na kvaliteti nabranega hmelja. Z mehanskimi analizami slučajno nabranih vzorcev sveže obranega hmelja naših vodilnih sort savinjskega goldinga, aurore in atlasa na različnih lokacijah in pri različnih obiralnih strojih in dobljenimi rezultati ugotavljamo, da je bil hmelj letnika 1982 nekoliko poseben. Storžki so imeli obliko in velikost pravega češpljevca, so bili nekoliko večji in daljši, specifično nekoliko lažji, nekoliko bolj rahlo zraščeni, kar je dajalo obiranju poseben značaj. Zaradi navedenih lastnosti so bili namreč na mehanična tretiranja bolj občutljivi a jih je bilo tudi težje obrati brez izgub in večje količine primesi listja. Zaradi tega je bilo potrebno z ozirom na spreminjajoče se razmere obiranja obiralne stroje pogosteje regulirati in prilagajati spremenjenim razmeram. Kljub temu so mnogi hmeljarji uspeli pospraviti dobro kakovost. Tisti, ki pa problemov obiranja niso reševali dovolj pripravljeni in sproti, se jim je lani to bolj maščevalo kot druga leta.

Z odpravo napak in pomanjklivosti, ki jih pri obiranju zagrešimo, in ob strožjih kriterijih vrednotenja kvalitete nabranega hmelja, lahko že v predstoječi sezoni izpolnimo obvezo, da bomo skrbeli za kvaliteto in renome našega hmelja, bolj dosledno in da nas tudi posebnosti ne bodo presenetile.

Tabela 6: Mehanske lastnosti nabranega hmelja
Sorta: Aurora
Obiralni stroj: Bruff B

Analiza Leto	Število vzorcev	Celi storžki		Poškod. storžki		Pleve		Primesi	
		%	S	%	S	%	S	%	S
1980	5	78,33	4,67	17,60	4,21	1,34	0,28	2,74	1,35
	2	59,98	5,69	33,01	4,55	1,41	0,62	5,65	0,43
	2	75,51	2,37	18,49	4,13	1,36	0,14	4,63	1,90
1981	4	62,70	7,14	32,05	6,64	2,25	0,94	3,00	0,81
1982	10	62,27	6,86	23,76	4,87	5,89	1,75	8,06	2,32

Tabela 7: Mehanske lastnosti nabranega hmelja
Sorta: Atlas
Obiralni stroj: Bruff B

Analiza Leto	Število vzorcev	Celi storžki		Poškod. storžki		Pleve		Primesi	
		%	S	%	S	%	S	%	S
1981	4	73,38	4,24	19,58	4,00	1,88	0,53	5,16	1,61
1982	10	62,25	5,54	30,77	1,18	1,78	0,78	5,20	1,20

Tu in tam čistilniki niso uspeli prebrati nabrane mase, na prebiralnih mizah pa je tudi manjkalo ljudi.